

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalouden koulutusohjelma/Julkishallinto ja juridiikka

Robert Karlsson

OSITTAISJAKAUTUMINEN YRITYSJÄRJESTELYNÄ

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Julkishallinto ja juridiikka

KARLSSON, ROBERT	Osittaisjakautuminen yritysjärjestelyinä
Opinnäytetyö	51 sivua + 7 liitesivua
Ohjaaja	Lehtori Jaakko Janhunen
Toimeksiantaja	JM-Inno Oy
Huhtikuu 2011	
Avainsanat	teoriatieto, osittaisjakautumisen käytännön prosessi yritysjärjestelyinä, vaikutukset jakautuvaan ja vastaanottavaan yhtiöön

Opinnäytetyö käsittelee osittaisjakautumisen prosessia teoriassa ja käytännössä. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa jakautumista suunnittelevien yritysten käyttöön teoreettis-analyttinen, selkeä malli käytännön jakautumisen toteutukseen. Keskeisinä sisältöalueina ovat yhtiöoikeus, yritys- ja elinkeino-erotus sekä niiden vaikutukset osittaisjakautumiseen.

Opinnäytetyön tutkimusote on induktiivinen, eli tutkimustyössä edetään yksittäisistä havainnoista yleisiin merkityksiin. Tutkimusmenetelminä on käytetty kvalitatiivisia ja toiminnallisia menetelmiä. Tutkimustyön aikana opinnäytetyön laatija on osallistunut aktiivisesti yrityksen johdon kanssa kyseessä olevan teoreettisen mallin laadintaan sekä jakautumisprosessin toteuttamiseen. Keskeisenä lähdeaineistona teoreettisen jakautumismallin laadinnassa on käytetty Raimo Immosen vuonna 2008 julkaistua teosta *Yritysjärjestelyt*.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Business Administration and Law

KARLSSON, ROBERT

Options for part diffusion as reorganisation of a business

Bachelor's Thesis

51 pages + 7 pages of appendices

Commissioned by

JM-Inno Oy

Supervisor

Jaakko Janhunen, lecturer

April 2011

Keywords

theory knowledge, process in action, part diffusion, reorganisation of a business, effects and affects, dividing and receiving company

This thesis deals with the process of part diffusion in theory and action. The purpose of the research was to produce on-line for companies planning diffusion a theoretic-analytical, a straight model for the realising of diffusion in action. As the essential areas of content are company law, company and business taxation and also, the effects and affects of part diffusion.

The grip of the survey is inductive, in other words the research proceeds from occasional findings to public resonances. Qualitative and operational research methods were used in conducting the survey. During the survey, the researcher attended taking an active part with company governance by erecting the theoretic model and realising the plan of diffusion at issue. As the essential source materials erecting the theoretical model of diffusion is used the book of Reorganisation of businesses by Raimo Immonen, published 2008.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET	7
2.1 Viitekehys	8
2.2 Tutkimusmenetelmät	8
2.3 Tutkimuksen reliaabelius ja validius	9
2.4 Aiheen rajaus ja näkökulman valinta	10
3 TEOREETTINEN PERUSTA	10
3.1 Yritysjärjestelyistä yleisesti	10
3.1.1 Liiketoimintakokonaisuus	10
3.1.2 Liiketoimintasiirto	11
3.2 Yritysjärjestelydirektiivi	12
3.3 Jakautuminen eli diffuusio osana yritysjärjestelyjä	13
3.3.1 Diffuusion määritelmä	13
3.3.2 Osittaisjakautuminen yhtenä diffuusion muodoista	13
3.3.2.1 Osittaisjakautuminen verotuksessa	14
3.3.2.2 Verotuksen ja yhtiölainsäädännön suhde jakautumisen sääntelyssä	16
3.3.2.3 Diffuusio osittaisjakautumisen prosessina	18
3.3.3 Osakeyhtiön jakautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin	20
3.3.3.1 Ilmoitus jakautumissuunnitelmasta (I vaihe)	20
3.3.3.2 Kuulutushakemus (II vaihe)	22
3.3.3.3 Ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta (III vaihe)	24
3.3.3.4 Lopputilityksen rekisteröitäväksi ilmoittaminen	25

4 JM-INNO OY	26
4.1 Esittely	26
4.2 Organisaation kuvaus	27
4.3 Toimialan kuvaus	27
5 OSITTAISJAKAUTUMISPROSESSIN TARKASTELU	27
5.1 JM-Inno Oy:n jakautumissuunnitelman analyysi	27
5.2 JM-Inno Oy:n jakautumisprosessi käytännössä	41
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	45
7 LOPPUSANAT	48
LÄHTEET	49
LIITTEET	
Liite 1. Jakautumissuunnitelma	
Liite 2. Tase	

1 JOHDANTO

Lähtökohtana, työtäni aloittaessani ja toiminnasta toimeksiantajan kanssa so-
piessani, oli seurata ja osallistua konkreettisesti yrityksessä toteutettavaan
osittaisjakautumisen prosessiin. Tavoitteenani oli tuottaa Jakautuvalle Yrityk-
selle ja Vastaanottavalle Yritykselle teoreettinen malli yritysjakautumisen pro-
sessista sekä samalla osallistua aktiivisesti jakautumisprosessin toteuttami-
seen.

Opinnäytetyöni tutkimusote on induktiivinen, eli tutkimustyössä edetään yksit-
täisistä havainnoista yleisiin merkityksiin. Tutkimusmenetelminä käytin kvalita-
tiivisia ja toiminnallisia tutkimusmenetelmiä sekä osallistuin aktiivisesti yrityk-
sen johdon kanssa teoreettisen mallin laadintaan sekä jakautumisprosessin
toteuttamiseen. Lähdeaineistona teoreettisen jakautumismallin laadinnassa
käytin Raimo Immosen vuonna 2008 julkaistua teosta *Yritysjärjestelyt*.

Työn edistyessä työn luonne muuttui käytännön jakautumisprosessin toteut-
tamisesta enemmän teoriapainotteiseksi, koska yrityksen tavoitteet osittaisja-
kautumisen suhteen muuttuivat. Toimeksiantajani tarkoituksena oli toteuttaa
osittaisjakautuminen ensin syksyllä 2010 ja sitten kevään 2011 aikana.

Olosuhteiden muuttuessa talvella 2011 (uudet yritysjärjestelyt, liiketoimintatu-
los), lopullinen, käytännössä tapahtuva osittaisjakautuminen siirtyi toteutetta-
vaksi yrityksessä myöhempään ajankohtaan, tai sitä ei ole mahdollisesti tar-
peen toteuttaa ollenkaan. Tästä johtuen itse konkreettista jakautumisprosessia
yrityksessä ei tässä vaiheessa toteutettu loppuun asti. Niinpä opinnäytetyöni
osittaisjakautumisesta yritysjärjestelynä käsittelee jakautumista suurelta osin
teoreettisella, osittain myös käytännön tasolla, antaen kuitenkin kokonaisku-
van sekä yksityiskohtaisen toimintamallin osittaisjakautumisen toteuttamiseen
osittaisjakautumista suunnitteleville yrityksille.

Opinnäytetyön luvussa 2 esittelen tutkimusongelman ja keskeiset tutkimus-
kysymykset. Luvussa 3 käsittelen yrityksen jakautumista yritysjärjestelynä
yleisellä tasolla eli olen selvittänyt lähdeaineistojen avulla jakautumisen pro-
sessia ja teoriaperustaa. Luvussa 3 on myös selvitetty kattavasti yritysjärjeste-

lyn perusteita, muun muassa yritysjärjestelydirektiiviä, teoreettista kuvausta osakeyhtiön osittaisjakautumisen prosessista sekä kaupparekisteriin ilmoittamisen vaiheita. Opinnäytetyön luvussa 4 on esitely kyseessä oleva Jakautuva Yritys JM-Inno Oy sekä kuvattu yrityksen organisaatio ja sen toiminta-alueet pääpiirteissään.

Opinnäytetyön luvusta 5 alkaa vastaavasti työni konkreettinen vaihe, jossa tarkastelen osittaisjakautumisen prosessia edellä mainitussa yrityksessä. Kohdassa 5.1 käsittelen osittaisjakautumisen prosessia yrityksen laatiman jakautumissuunnitelman pohjalta, analysoiden jakautumissuunnitelmaa ja avaten sen sisältöjä. Kohdasta 5.2 alkaa itse jakautumisen käytännön prosessin käsittely, joka antaa kuvan yrityksessä toteutetusta ja myöhemmin toteutettavasta osittaisjakautumisesta. Opinnäytetyön luvussa 6 kootaan tutkimusaineiston pohjalta tehtyjä havaintoja, toisin sanoen pääseikkoja.

2 TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET

Opinnäytetyössäni selvitetään laadullisin tutkimusmenetelmin seuraavia osittaisjakautumisen kannalta keskeisiä tapaustutkimukseen liittyviä kysymyksiä:

- Miten osittaisjakautuminen käytännössä prosessina toteutuu ja toteutetaan?
- Millaisia vaikutuksia osittaisjakautumisesta on jakautuvan osakeyhtiön toimintaan?
- Millaisia riskitekijöitä osittaisjakautumiseen liittyy?

Tutkimuskysymysten taustalla heijastuu ajatus osittaisesti jakautuvan osakeyhtiön pyrkimyksestä jakautua veroseuraamuksitta ja mahdollisimman taloudellisesti.

2.1 Viitekehys

Opinnäytetyön tekijälle annetaan usein ohje, että aluksi olisi laadittava *tutkimuksen viitekehys*. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi *Tutki ja kirjoita* -kirjassa (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009) mainittuja tutkijan toimenpiteitä ennen varsinaista aineiston keruuta (ks. luku 2, 5.1). (ks. Hirsijärvi ym. 2009, 140.)

Opinnäytetyöni oikeudelliset käsitteet ovat suurimmaksi osaksi koostettu lain-säädännöstä sekä kyseisen työni yläkäsitteen (yritysjärjestelyt) oikeudenalan asiantuntijakirjallisuudesta. Viitekehys on vahvasti Suomen laista sekä aiheen yläkäsitteen oikeudellisen asiantuntijakirjallisuudesta nouseva ja niihin painot-tuva. Aiheen yläkäsite on siis yritysjärjestelyt, joka kuuluu taloustieteiden, kansantalouden, liiketalouden sekä kaupan ryhmään. Yritysjärjestelyinä voidaan yrityksissä toimittaa myös fuusio, liiketoimintasiirto, liikkeen luovutus, yritys-kaupat ja yritysvaltaus. (Yleinen suomalainen asiasanasto 9.4.2011)

2.2 Tutkimusmenetelmät

Metodin eli menetelmän käsite on moniselitteinen. Yleisen luonnehdinnan mu-kaan metodi on sääntöjen ohjaama menettelytapa, jonka avulla tieteessä ta-voitellaan ja etsitään tietoa taikka pyritään ratkaisemaan käytännön ongelmia. (Hirsijärvi ym. 2009, 183.)

Opinnäytetyöni on pääosin kvalitatiivinen eli *laadullinen tapaustutkimus*, koska kyseinen tutkimus perustuu intensiiviseen, toisin sanoen yksityiskohtaiseen tietoon osittaisjakautumisesta, niin teoreettisesti kuin käytännönläheisestikin. Samoin tutkimustyöni on pääsääntöisesti luonteeltaan kokonaisvaltaista tie-donhankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa - eli osallistuin aktiivisesti edellä mainitun teoreettisen mallin laadintaan sekä ja-kautumisprosessin toteuttamiseen yrityksen johdon kanssa. Opinnäytetyössäni käytetään induktiivista analyysia eli tutkimusaineiston monitahoista ja yksi-tiskohtaista tarkastelua ja laadullisten metodien käyttöä. (Ks. Hirsijärvi 2009, 162, 164.)

Tutkimustyössäni on viitteitä myös ammattikorkeakouluille tuttuun toiminnalliseen opinnäytetyöhön, sillä opinnäytetyöni sisältää käytännön prosessikuvausten tutkimuksen kohteena olevassa osakeyhtiössä toimitettavasta osittaisjakautumisesta.

2.3 Tutkimuksen reliaabelius ja validius

Tutkimuksen *reliaabelius* tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Mittauksen tai tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa (mittauksen/tutkimuksen) kykyä antaa *ei-sattumanvaraisia* tuloksia. (Hirsijärvi ym. 2009, 231.)

Toinen tutkimuksen arviointiin liittyvä käsite on *validius* (pätevyys). *Validius* tarkoittaa mittarien tai tutkimusmenetelmien kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. Wolcott (1995) toteaa, että käsite *validius* on epäselvä. (mt., 231 - 232.)

Opinnäytetyöni on pääosin kvalitatiivinen eli laadullinen tapaustutkimus, ja koska osittaisjakautuminen toteutetaan kyseessä olevan yrityksen osalta osakeyhtiölaissa (Osakeyhtiölaki 17. luku 3. §) mainitussa jakautumissuunnitelmassa säädetyssä järjestyksessä, toistettaessa kyseinen osittaisjakautumisprosessi viimeksi mainitun jakautumissuunnitelman mukaisesti, päädytään samaan ratkaisuun. Näin ollen opinnäytetyössäni toteutettu tapaustutkimus kykenee tuottamaan ei-sattumanvaraisia tuloksia. Yhteenvetona voidaan todeta, että edellä mainitun tapaustutkimuksen reliaabelius toteutuu.

Opinnäytetyöni sisältää käytännön prosessikuvausten toteutetusta osakeyhtiön osittaisjakautumisesta, eli tutkimuksessa on osittain kuvattu osittaisjakautumista todellisessa elämässä, mikä on lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa. Samoin teoreettisena perustana on hyödynnetty kattavasti Suomen lakia sekä tutkimuksen yläkäsitteenä (yritysjärjestelyt) olevan oikeudenalan asiantuntijakirjallisuutta ja osakeyhtiön omistajilta saatua käytännön tutkimusaineistoa. Näin ollen opinnäytetyössä toimitettu tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineisto on koottu luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. (Ks. Hirsijärvi ym. 2009, 161, 164.)

Edellä mainitusta todeten opinnäytetyön tutkimuksessa sovelletut kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät kykenevät mittaamaan juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata ja kyseiset menetelmät vastaavat tutkijan kuvittelemaa todellisuutta aiheen tutkimisesta, eli kyseisen tapaustutkimuksen validius toteutuu.

2.4 Aiheen rajaus ja näkökulman valinta

Konsernin sisäistä kauppaa, jakautumista, sulautumista ja liiketoimintasiirtoja voidaan tutkia kirjapidon, yhtiöoikeuden, verotuksen sekä toiminnan kannalta. Opinnäytetyössäni tutkin osakeyhtiön osittaista jakautumista prosessina pääpainotteisesti elinkeinoverotuksen sekä yhtiöoikeuden osalta. (Ks. Kautto 2007, 9.) Aiheen näkökulman valintaan vaikuttaa osaltaan pidempiaikainen kiinnostukseni yritysjärjestelyjä, erityisesti jakautumista kohtaan sekä todellinen kiinnostus elinkeinoverotuksen vaikutukseen osittaisjakautumisessa. Valitsemalla näkökulmakseni erityisesti elinkeinoverotuksen ja yhtiöoikeuden uskon kykeneväni lisäämään ammatillista tietämystäni eniten.

3 TEOREETTINEN PERUSTA

3.1 Yritysjärjestelyistä yleisesti

Yritysjärjestelyihin liittyy yleensä aina veroseuraamuksia, joista on säädetty laissa elinkeinotulon verottamisesta (ETuloVL). Verotuksellisten intressien takia tässä laissa käytetyt termit poikkeavat osittain osakeyhtiölaista (Niskanen 2010, 467 - 468). Vakiintuneesti laista elinkeinotulon verottamisesta käytetään lyhennettä EVL.

3.1.1 Liiketoimintakokonaisuus

Hallituksen esityksen (HE 247/2006) mukaisesti osittaisjakautumisen edellytykseksi säädettiin, että vastaanottavaan yhtiöön siirrettävien varojen ja velkojen tuli muodostaa itsenäisesti toimeentuleva *liiketoimintakokonaisuus* (Ylimäki 2007, 29 - 30). *Liiketoimintakokonaisuus* määritellään jakautumisessa EVL 52c §:n 2. momentissa, jossa säädetään, että liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan yhtiön osan kaikkia varoja, velkoja ja vastuita, jotka hallinnol-

lisesti muodostavat itsenäiseen, omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön (Honkamäki & Pennanen 2010, 234). Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen (KHO 2008:73 & KHO 2008:74) perusteella taas liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan sellaista ”toimivaa” yksikköä, joka voisi aloittaa oman liiketoimintansa, eli toimia omana, itsenäisenä liiketaloudellisesti kannattavana yksikkönään. (Niskanen 2010, 473 - 474). Liiketoimintakokonaisuuden määrittely ei ole tarkkasanaaninen ja liiketoimintakokonaisuuden määrittäminen on edelleen melko haasteellista. Oikeus- ja verotuskäytännössä on säännöksen voimaantulon jälkeen otetun tiukan linjan jälkeen yleisesti katsottu, että luovuttavalla yhtiöllä itsellään on paras näkemys siitä, mikä muodostaa toimivan liiketoimintakokonaisuuden. (Honkamäki ym. 2010, 234.)

Osittaisjakautumisessa ei voida siirtää vain yksittäisiä varallisuuseriä kuten pelkästään kiinteistöjä, siirtämättä myös varsinaista liiketoimintaa. Yhden kiinteistön siirtämistä ei ole pidetty liiketoimintasiirtona (KVL 101/1996, ks. myös KVL 346/1996 ja KVL 1997/185) eikä sen siirtämistä osittaisjakautumisella voida pitää hyväksyttävämpänä. Ulkopuolisille vuokratut kiinteistöt eivät yleensä voi muodostaa liiketoimintakokonaisuutta, koska niistä saatu tulo on TVL-tuloa, eikä kyseessä voi tällöin olla liiketoimintakokonaisuus. Vuokrakiinteistöt voivat kuitenkin muodostaa yhtenäisen vuokrauskohteen, jota voidaan pitää EVL 52c §:n 2. momentissa tarkoitettuna liiketoimintakokonaisuutena (KHO 2008:73). Näin siitä huolimatta, että laajaakaan vuokraustoimintaa ei oikeuskäytännössä ole pidetty elinkeinotoimintana. Osittaisjakautumista koskevaa säännöstä ei voida kuitenkaan soveltaa, mikäli kyse on pelkästään yhden kiinteistön tai kiinteistöyhtiön siirtämisestä. (mt., 220 - 221) Selkeintä on osittaisjakautumisessa siirtää vähintään yksi, toimiva liiketoimintayksikkö, näin välttyään turhilta seuraamuksilta.

3.1.2 Liiketoimintasiirto

Liiketoimintasiirto on vero-oikeudellinen käsite, josta säädetään EVL:n 52d §:ssä. Lainkohdan mukaan liiketoimintasiirrolla *tarkoitetaan* järjestelyä, jossa osakeyhtiö (*luovuttava yhtiö*) luovuttaa joko kaikki taikka yhteen tai useampaan liiketoimintakokonaisuuteensa kohdistuvat varat, siirtyviin varoihin kohdistuvat velat ja siirtyvään toimintaan kohdistuvat varaukset siirtyvää toimintaa

jatkavalle osakeyhtiölle (*vastaanottava yhtiö*) saaden vastikkeeksi vastaanot-tavan yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita. (Immonen 2008, 316.)

Liiketoimintasiirrossa on kyse joko vastaanottavan yhtiön perustamisesta tai osakepääoman korottamisesta. Netto apportilla voidaan järjestelyyn soveltaa OYL:n apportti-säännöksiä, etenkin OYL 2:4 ja 4a:ta. Laki elinkeinotulon ve-rottamisesta (EVL 52d.1 §) edellyttää, että luovuttava yhtiö harjoittaa liiketoi-mintasiirron toteuttamishetkellä elinkeinotoimintaa, mutta myös siirrettävän toiminnan on oltava elinkeinotoimintaa. Pelkästään omaisuuden siirto vas-taanottavaan yhtiöön ei ole elinkeinotoimintaa. (Kautto 2007, 24; kohdan 3.6 toinen kappale)

Pääomapanos voi olla yhtiöjärjestelyissä yhteisesti sovitun suuruinen raha-määrä tai vaihtoehtoisesti muuta omaisuutta kuten tavaraa, kiinteistöjä, konei-ta, laitteita ym. Tällä muulla omaisuudella (*apportti-omaisuus*) tulee olla mitat-tavissa olevaa varallisuusarvoa. Tällaiset erät tulee olla merkittynä luovuttavan yhtiön kirjanpidossa sekä merkittävässä vastaanottavan yhtiön kirjanpitoon. Työpanos ei luonnollisesti voi olla apportti-omaisuutta, eikä sitä voida kirjata yhtiöpanoksena taseeseen.

Apporttiomaisuuden käyttäminen pääomapanoksena edellyttää, että siitä on yhtiön toiminnalle hyötyä, ja että omaisuuserä on yhtiölle tarpeellinen. Apportti panos voi esimerkiksi olla yhtiön toiminnassa käytettävää irtaimistoa tai kiin-teistö. (Villa 2006, 134 - 135.) Mikäli apporttina käytetään kiinteistöä, on asiaa koskeva luovutus sopimus tällöin tehtävä maakaaren 2. luvun 1. §:ssä sääde-tyssä muodossa (Blummé 2008, 200).

3.2 Yritysjärjestelydirektiivi

Elinkeinoverolakia uudistettiin ensimmäisen kerran radikaalisti vuona 1996. Vuodesta 1996 alkaen elinkeinoverolaissa on ollut yritysjärjestelydirektiiviin (90/434/ETY) perustuvat säännökset sulautumisen, jakautumisen, liiketoimin-tasiirron ja osakevaihdon verokohtelusta. Uudemman kerran elinkeinoverola-kiin tehtiin laajamittainen uudistus 2007 vuoden alusta alkaen. Tällöin elinkei-

noverolain yritysjärjestelysäännöksiä uudistettiin uudelleen laajasti ja monipuolisesti.

Raimo Immonen on vuonna 2008 julkaistussa teoksessaan *Yritysjärjestelyt* todennut elinkeinoverolain (EVL) yritysjärjestelysäännösten perustuvan yritys- ja järjestelydirektiivin (90/434/ETY) täytäntöön panemiseen, mikä tapahtui vuoden 1996 alusta lukien (HE 177/1995). Lakiin otettiin säännökset sulautumisesta (EVL 52 a-b §), jakautumisesta (EVL 52 c §), liiketoimintasiirrosta (EVL 52 d §) ja osakevaihdosta (EVL 52 f §) sekä erityissäännös veron kiertämisestä näissä tilanteissa (EVL 52 g §).

3.3 Jakautuminen eli diffuusio osana yritysjärjestelyjä

Jakautumista koskevat säännökset menettelyineen ja päätöksentekoineen ovat pääsääntöisesti lähes vastaavanlaiset kuin sulautumisessa. Jakautumisessa tärkeimpänä työkaluna ja toimintaelementtinä toimii jakautumissuunnitelma. Jakautumissuunnitelma korvaa vastaanottavan yhtiön perustamissopimuksen jakauduttaessa perustettavaan yhtiöön (OYL 17:12). Jakautumissuunnitelmassa tuleekin ehdottaa, miten varat tms. jakautuvat eikä sinänsä ole estettä päättää asiasta hyvinkin yksityiskohtaisesti (Niskanen 2010, 471)

3.3.1 Diffuusion määritelmä

Jakautuminen on sulautumisen käänteisilmiö. Jakautumisesta säädetään osakeyhtiölain 17. luvussa. Vastaavasti sulautumisesta säädetään osakeyhtiölain 16. luvussa. Jakautumisessa jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät osittain tai kokonaan yhdelle taikka useammalle vastaanottavalle yhtiölle *ilman selvitysmenettelyä*. Jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat jakautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita, rahaa tai muuta omaisuutta. (Suojanen, Savolainen & Sirainen 2006, 132)

3.3.2 Osittaisjakautuminen yhtenä diffuusion muodoista

Kun osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy selvitysmenettelyttä vastaanottavalle tai vastaanottaville yhtiöille, tällä toimenpiteellä tarkoitetaan sitä,

että luovuttava yhtiö ei purkaudu kuten vastaavasti kokonaisjakautumisessa. Kokonaisjakautumisessa luovuttava yhtiö asetetaan purkamista varten selvitystilaan, ja säännökset menettelystä ovat OYL:n 20 luvussa. Tässä selvitystilassa yhtiö läpikäy selvitysmiehen johdolla *selvitysmenettelyn*, joka OYL 20:17 §:n mukaan päättyy yhtiön purkautumiseen silloin, kun selvitysmiehet esittävät lopputilityksen yhtiökokouksessa.

3.3.2.1 Osittaisjakautuminen verotuksessa

Tulovero

Osittaisjakautumisesta säädetään elinkeinoverolain (EVL:n) 52c §:n 1 momentissa. Elinkeinoverolaki edellyttää *osittaisjakautumisen* koskevan yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuuden siirtämistä sellaisenaan yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle, ja jättää vähintään yhden liiketoimintakokonaisuuden siirtävään (jakautuvaan) yhtiöön Jos osittaisjakautuminen ei täytä EVL:n säädöksiä, tällöin ei esimerkiksi tämän lain mukaista varausten siirtoa tai osakkaiden hankintameno-olettamaa voida käyttää. (Niskanen 2010, 473.)

Toisin sanoen jakautumissuunnitelmassa selkeästi määritelty osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle. Vastaanottavat yhtiöt voivat olla jo perustettuja, toiminnassa olevia tai uusia. Jakautumisessa uuteen yhtiöön siirtyvät vain ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät jakautuvaan osaan. (Niskanen 2010, 471.)

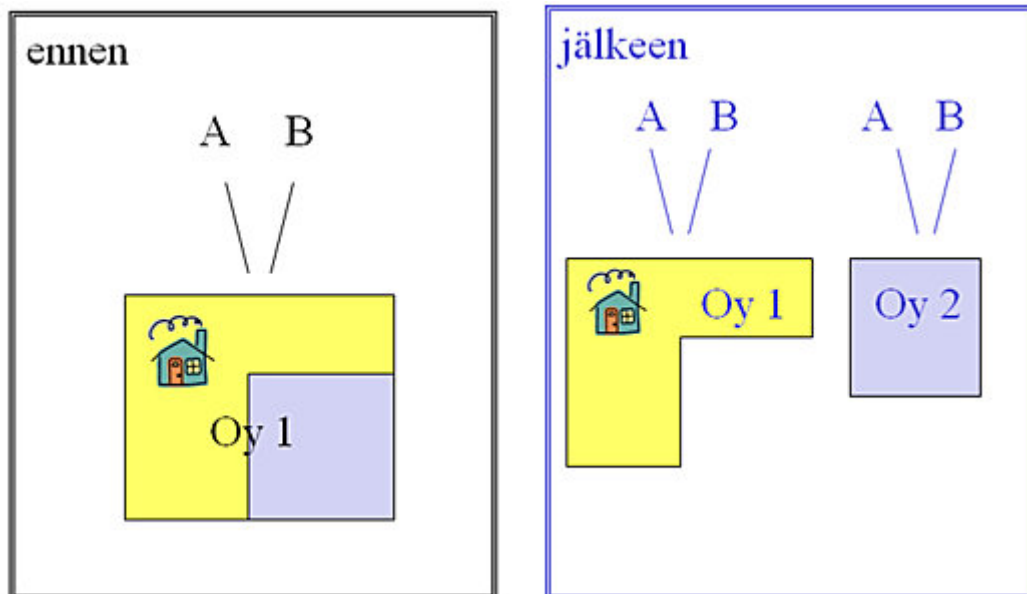
Jakautumisprosessissa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajien jakautumisvastikkeena saamien osakkeiden hankintamenoksi katsotaan verotuksessa ”se osa jakautuvan yhtiön osakkeiden hankintamenosta, joka vastaa vastaanottavalle yhtiölle siirtynyttä osaa jakautuvan yhtiön nettovarallisuudesta”. (EVL 52c 4. §)

Jakautuvan yhtiön siirtyviä varoja ja velkoja ei saa merkitä vastaanottavan yhtiön taseeseen korkeammasta arvosta kuin mikä niiden taloudellinen arvo on vastaanottavalle yhtiölle (ks. Suojanen ym. 2006, 132). Omaisuus siirtyy luo-

vuttavalta yhtiöltä vastaanottavalle yhtiölle samanarvoisena. Yleisesti käytetty arvo osittaisjakautumisessa on omaisuuden kirjanpitoarvo.

Osittaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön ei katsota purkautuvan eikä luovuttavan varoja *käyvästä hinnasta*. Luovuttava yhtiö ei saa käydä kauppaa omaisuudestaan, vaan omaisuuden arvioinnin pohjana siirrossa käytetään yleisesti kyseessä olevan omaisuuden kirjanpitoarvoa. Osittaisjakautumisessa siirrettävää liiketoimintakokonaisuutta verotetaan jakautuvan yhtiön tulona siirtohetkeen saakka. Osittaisjakautumisessa liiketoiminnan siirtävän yhtiön tilikausi ei pääty siirtohetkellä ja siirtävän yhtiön verotus toimitetaan normaalisti jakautumisvuodelta. Siirronsaajan verotus toimitetaan siirtyvän liiketoiminnan osalta vasta jakautumisen jälkeiseltä ajalta. (Honkamäki & Pennanen 2010, 219.)

Osittaisjakautumisessa osakeyhtiö (jakautuva yhtiö) jatkaa toimintaansa (ja säilyttää vanhan y-tunnuksensa), mutta siirtää yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuutensa sellaisenaan yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle. Myös jakautuvalle yhtiölle pitää jäädä vähintään yksi liiketoimintakokonaisuus. (Laakso, Lukander & Ruohola Oy Asianajotoimisto 11.3.2011)

Kuva 1. Osakeyhtiön osittaisjakautuminen (mt., 11.3.2011)

TVL-luovutustappiot

TVL 120.2. §:n mukaan tappiolla tarkoitetaan sitä määrää, jolla tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen, muiden vähennyskelpoisten erien sekä vähennyskelpoisten korkojen yhteismäärä verovuonna ylittää veronalaisten tulojen yhteismäärän, eli menot ja kirjanpidolliset poistot miinus tulot on voitto/tappio.

TVL 123. §:ssä säädetään tappioiden siirtymisestä jakautumisessa. Säännöksessä tappioilla tarkoitetaan TVL 120. §:ssä mainittua tappiota. Osittaisjakautuvalla yhtiöllä voi olla TVL-luovutustappioita esimerkiksi normaalin liiketoimintatappioiden lisäksi vuokraustoiminnassa käytetyn kiinteistön luovutuksesta johtuen. Tällaisten luovutustappioiden osalta ei ole TVL 123. §:ssä säädetty. TVL-luovutustappiot jäävät osittaisjakautumisessa jakautuvaan yhtiöön (Honkamäki & Pennanen 2010, 210 - 211, 223 - 224.)

3.3.2.2 Verotuksen ja yhtiölainsäädännön suhde jakautumisen sääntelyssä

Verolaki on merkittävästi tiukempi kuin vastaavasti osakeyhtiölaki, joka omalta osaltaan sallii omistussuhteiden muuttamisen vapaasti, edellyttäen kuitenkin että osakkeenomistaja omalla kohdallaan suostuu omistussuhteesta poikkeavaan jakoon. Osakeyhtiölain kannalta jakosuhte heijastaa yhdenvertaisuusperiaatetta. (Immonen 2008, 411.)

	Verotus	Osakeyhtiölaki
Täydellinen	kyllä	kyllä
Osittainen	kyllä	kyllä
Uusi vastaanottava yhtiö	kyllä	kyllä
Vanha vastaanottava yhtiö	kyllä	kyllä
Omistussuhteen oltava aina sama	kyllä	ei
Rahavastikkeelle määräraja	kyllä	ei
Osakevastike uusia osakkeita	kyllä	kyllä
Osakevastike omia osakkeita	ei, toistaiseksi	kyllä
Vastike myös muuta omaisuutta	ei	kyllä
Siirrettävä liiketoimintakokonaisuus	kyllä	ei

Kuva 2. Verotuksen ja yhtiölainsäädännön suhde (mt., 411 - 412)

3.3.2.3 Diffuusio osittaisjakautumisen prosessina

Jakautumistapahtumassa on useita eri vaiheita:

Siirto tapahtuu yhtenä liiketoimintakokonaisuutena jakautumissuunnitelman mukaisesti ilman jakautuvan yhtiön erillistä selvitysmenettelyä (vrt. purkamisen selvitystilän kautta). Vastaanottavan yhtiön ei välttämättä tarvitse jatkaa jakautuvalta yhtiöltä vastaanotettua liiketoimintaa. Vastaanottavalla yhtiöllä ei ole laissa vaadittua velvoitetta, vastaanotettuaan liiketoimintakokonaisuuden, harrastaa enää välttämättä liiketoimintaa. Lain valmistelun yhteydessä hallituksen esityksessä todettiin, että ”liiketoiminnan jatkamisvaatimus olisi yhtiöoikeudellisen sääntelyn kannalta tarpeeton ja hankala sen vuoksi, että jatkamista olisi vaikea todentaa ja se aiheuttaisi helposti tulkintaongelmia siitä, miten kauan vastaanottavan yhtiön on jatkettava sille siirtyneillä tuotantovälineillä aiemmin harjoitettua toimintaa” (Immonen 2008, 386; HE 89/1996). Verotuksessa vastaavasti jatkuvuusvaatimus on tiukempi.

Jakautuminen muuttaa usein osakkeenomistajien omistusta, joten melkein aina omistusjärjestelyjen muutos suoritetaan horisontaalisessa tasossa, toisin kuin edellä selostettu liiketoimintasiirto, joka tehdään vertikaalisessa tasossa: jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat yleensä vastikkeeksi jakautumisessa menettämistään osakkeista vastaanottavien yhtiöiden osakkeita. Vaihtoehtoisesti vastike voi olla myös rahaa, muuta omaisuutta tai sitoumuksia. (Immonen 2008, 386.)

Jakautuvan yhtiön hallitus laatii jakautumisesta kirjallisen jakautumissuunnitelman, joka hyväksytään hallituksessa ja ilmoitetaan rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Jakautumissuunnitelmasta hankitaan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto. Lausunnossa arvioidaan, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista (joiden mukaan vastike määrätään) ja vastikkeen jakamisesta ja onko jakautuminen realistista suorittaa. *Osittaisjakautumisessa* lausunto annetaan myös vastaanottavalle yhtiölle, ja lausunnossa arvioidaan lisäksi, onko jakautuminen omiaan vaarantamaan yhtiön vakavaraisuuden ja velkojen maksun. (Immonen 2008, 386 - 387.)

Osittaisjakautumisessa jakautumissuunnitelma voidaan hyväksyä myös vastaanottavan yhtiön hallituksessa, mutta se täytyy käsitellä yhtiökokouksessa, jos tätä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään 1/20 yhtiön osakkeista. Hyväksymispäätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröinnistä. (Immonen 2008, 387.)

Kaupparekisteri antaa jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakautuvan yhtiön velkojille kuulutuksen, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa jakautumista kuulutuksessa mainittuun päivämäärään mennessä. Kuulutusta haetaan jakautuvan yhtiön toimesta neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä. Rekisteriviranomainen julkaisee kuulutuksen virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen jakautumissuunnitelmassa ilmoitettua määräpäivää ja rekisteröi sen viran puolesta. Kuulutus annetaan osittaisjakautumisessa myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos jakautuminen on hyväksytyin tilintarkastajan lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. (Immonen 2008, 387.)

Jakautuvalla yhtiöllä on velvollisuus lähettää jäljennös kuulutuksesta tunnetuille velkojilleen viimeistään kuukausi ennen jakautumissuunnitelmassa ilmoitettua määräpäivää. Jos velkoja vastustaa jakautumista eikä asiasta voida sopia, riidan oikeudesta vastustaa tai velkojalle annettavasta vakuudesta ratkaisee tuomioistuin. Tällainen riitatapaus yleensä siirtää jakautumista suunnitellusta määräpäivästä myöhäisempään ajankohtaan. Velkojainsuojamenettely on samanlainen kuin fuusiossa ja osakepääoman alentamisessa. (Immonen 2008, 387.)

Jakautumisesta tehdään täytäntöönpanoilmoitus kaupparekisteriin kuuden kuukauden kuluessa jakautumispäätöksestä. Ilmoitukseen liitetään osallisyhtiöiden hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajien vakuutus osakeyhtiölain säännösten noudattamisesta, hyväksytyin tilintarkastajan todistus siitä, että vastaanottava yhtiö on saanut täyden vastikkeen sen omaan pääomaan merkitystä määrästä, ja hänen lausuntonsa jakautumissuunnitelmassa olevasta varallisuusselvityksestä sekä hallituksen jäsenten tai toimitusjohtajan todistus kuulutusilmoituksen lähettämisestä velkojille. Jakautuminen rekisteröidään voimaan tulleeeksi, jos kukaan velkoja ei ole vastustanut jakautumista tai jos vel-

koja on tuomioistuimen tuomion mukaan saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan. (Immonen 2008, 387 - 388.)

Osittaisjakautumisessa noudatetaan soveltuvin osin samaa menettelyä. Osittainen jakautuminen voi tapahtua myös alentamalla jakautuvan yhtiön osakepääomaa ja jakamalla vastaanottavalle yhtiölle osakepääoman alentumisessa vapautuneita varoja. (Immonen 2008, 388.)

Jos osittaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön osakepääomaa ei alenneta yhtiöstä pois siirtyvän omaisuuden nettoarvolla, yhtiön nettovarallisuuden väheneminen vähentää yhtiön *vapaan pääoman* määrää. Ilman osakepääoman alentamismenettelyä tämä voi johtaa siihen, että yhtiön omapääoma jakautumisen jälkeen on pienempi kuin sen osakepääoma. Tällainen tilanne ei sinällään kuitenkaan estä jakautumisen täytäntöönpanoa (HE 109/2005 vp, 165), mutta saattaa johtaa siihen, että jakautuvan yhtiön hallituksen on jakautumisen täytäntöönpanon jälkeen kutsuttava koolle yhtiökokous päättämään toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman tervehtyttämiseksi sekä mahdollisesti lisäksi tehtävä osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitus. (Immonen 2008, 390.)

3.3.3 Osakeyhtiön jakautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin

Kyseisen osion 3.3.3 lähdemateriaalit ja -aineistot löytyvät Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH:n) Internet-sivustolta.

3.3.3.1 Ilmoitus jakautumissuunnitelmasta (I vaihe)

Jakautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Jakautuminen raukeaa, jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai jos rekisteröiminen evätään. Ilmoitus jakautumissuunnitelmasta (I vaihe) ja kuulutushakemus (II vaihe) on mahdollista laittaa vireille samaan aikaan ja samoilla kaavakkeilla.

Lomakkeet

- Lomake Y4 ja liitelomake 16. Lomakkeelle Y4 merkitään jakautuvan yhtiön toiminimi sekä yritys- ja yhteisötunnus. Samat tiedot jakautuvasta yhtiöstä täytetään myös liitelomakkeelle 16. Jakautumisessa syntyvän/syntyvien yhtiöiden toiminimet, rinnakkaistoiminimet ja aputoiminimet ilmoitetaan liitelomakkeelle 16.
- Lomakkeen allekirjoitus: Lomake Y4 allekirjoitetaan jakautuvan yhtiön puolesta. Ilmoituksen allekirjoittaa yhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja tai jommankumman valtuuttamana henkilö.

Liitteet

- Jakautumissuunnitelma. Jos kyse on jakautumisesta perustettavaan yhtiöön, tarvitaan jakautumissuunnitelma liitteeksi alkuperäisenä.
- Tilintarkastajan lausunto. Maallikkotilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa. Lausunnon antaa joko KHT- tai HTM-tilintarkastaja taikka KHT- tai HTM-yhteisö.

Suunnitelman rekisteröinti vaikuttaa jakautumisesta päättämisen ajankohtaan

- Jakautumisesta päättävä yhtiökokous on pidettävä tai hallituksen jakautumispäätös tehtävä neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä tai jakautuminen raukeaa. Yhtiökokous on kuitenkin pidettävä viimeistään kuukautta ennen osakeyhtiölain 17. luvun 6. §:ssä tarkoitettua määräpäivää, elleivät yhtiön kaikki osakkeenomistajat sekä mahdolliset optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijat ole luopuneet oikeudestaan vaatia lunastamista.
- Määräpäivä ilmenee käytännössä esimerkiksi velkojille annetusta kuuluksesta.

- Jakautumisesta päättämisestä on erityismääräyksiä osakeyhtiölain 17. luvun pykälästä 9 - 12 (myös osakeyhtiölain 17. luvun 13. §).

3.3.3.2 Kuulutushakemus (II vaihe)

Neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä on jakautuvan yhtiön haettava Patentti- ja rekisterihallitukselta kuulutusta velkojille. Jakautumisessa toimivaan yhtiöön on myös vastaanottavan yhtiön haettava kuulutusta, jos jakautuminen on tilintarkastajan lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Ellei kuulutusta haeta määräajassa, jakautuminen raukeaa.

Lomakkeet

- Lomake Y4 ja liitelomake 16. Samaan jakautumiseen osalliset yhtiöt, joiden täytyy hakea kuulutusta, voivat tehdä yhteisen hakemuksen. Lomakkeen Y4 etusivulle kohtaan perustiedot merkitään jakautuvan yrityksen- ja yhteisötunnus ja toiminimi. Liitelomakkeen 16 alkuosassa todetaan kaikki kuulutusta hakevat yhtiöt ja täytetään tiedot kohdasta ”II vaihe”. Samaan jakautumiseen osalliset yhtiöt voivat hakea kuulutusta myös erillisillä hakemuksilla.
- Lomakkeen allekirjoitus: Y4-lomake allekirjoitetaan jokaisen hakijayhtiön puolesta. Allekirjoittajana on hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai jonkun heistä valtuuttama henkilö. Kun valtuutettu allekirjoittaa ilmoituksen, mukaan liitetään avoin asianajovaltakirja alkuperäisenä tai yksilöity valtakirja oikeaksi todistettuna jäljennöksenä.

Hakemuksen liitteet

- Hakemukseen ei yleensä oheisteta muita liitteitä kuin edellisessä kohdassa tarkoitettu valtakirja.

Kuulutusmenettelystä

Rekisteriviranomainen antaa kuulutuksen velkojille, joilla on oikeus vastustaa jakautumista:

- Oikeus vastustukseen on ensinnäkin velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen jakautumissuunnitelman rekisteröimistä.
- Oikeus vastustaa on myös velkojalla, jonka saatava voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään, ja jonka saatava on syntynyt viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä.

Rekisteriviranomainen julkaisee kuulutuksen virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Kuulutus merkitään myös kaupparekisteriin. Kuulutusta hakeneiden yhtiöiden on lähetettävä osakeyhtiölain 17. luvun 7. §:ssä määritelty ilmoitus velkojille kuukausi ennen kuulutuksessa mainittua määräpäivää. Kyseisten ilmoitusten lähettämisestä tarvitaan todistus jakautumisen täytäntöönpanosta tehtävän ilmoituksen liitteeksi.

Kuulutushakemuksen käsittelyyn voi mennä aikaa lähes neljä kuukautta. Käytännössä määräpäivä asetetaan kolmen kuukauden ja 14 päivän päähän kuulutuksen rekisteröimisestä.

Velkojen vastustus

Jos velkoja on vastustanut jakautumista, Patentti- ja rekisterihallitus ilmoittaa tästä yhtiölle. Velkojan vastustamisen myötä jakautuminen raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä. Asian käsittelyä on kuitenkin lykättävä, jos yhtiö osoittaa kuukauden kuluessa määräpäivästä panneensa vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan taikka jos yhtiö ja velkoja yhdessä pyytävät asian käsittelyn lykkäämistä.

3.3.3.3 Ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta (III vaihe)

Ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa jakautumista koskevasta päätöksestä. Muutoin jakautuminen raukeaa.

Jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottaville yhtiöille, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Osittaisjakautumisessa siirtyvät kuitenkin ainoastaan jakautumissuunnitelmassa jaetut varat ja velat. Samanaikaisesti kokonaisjakautumisessa jakautuva yhtiö purkautuu ja jakautumisessa perustettavaan yhtiöön vastaanottava yhtiö syntyy. Jakautumisen oikeusvaikutuksista on säädetty tarkemmin uuden osakeyhtiölain 17. luvun 16. §:ssä.

Lomakkeet

- Lomake Y4 ja liitelomake 16. Jakautumiseen osalliset yhtiöt tekevät yhteisen ilmoituksen. Lomakkeen Y4 etusivulle kohtaan perustiedot merkitään jakautuvan yhtiön yritys- ja yhteisötunnus ja toiminimi. Liitelomakkeella 16 ilmoitetaan kaikki jakautumisessa mukana olevat yhtiöt ja täytetään tiedot kohdasta "III vaihe". Jokaisesta jakautumisessa syntyvästä yhtiöstä täytetään lomake Y1 ja PRH:n liitelomake 1. Liitelomake 1:lla olevaa hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutusta ja tilintarkastajien todistusta ei kuitenkaan täytetä.
- Lomakkeen allekirjoitus: Lomake Y4 allekirjoitetaan jakautuvan yhtiön puolesta. Jos kyse on jakautumisesta toimivaan yhtiöön, lomake on allekirjoitettava myös kyseisen toimivan yhtiön puolesta. Allekirjoittajana on hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai jonkun heistä valtuuttama henkilö. Kun valtuutettu allekirjoittaa ilmoituksen, mukaan liitetään avoin asianajovaltakirja alkuperäisenä tai yksilöity valtakirja oikeaksi todistettuna jäljennöksenä.

Ilmoituksen liitteet

- Jakautumispäätökset (pöytäkirjaselvitys jakautumisesta päättäneistä kokouksista)

- Kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että jakautumisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. Vakuutuksen antamista varten on valmis pohja liitelomakkeella 16.
- Tilintarkastajan todistus ja lausunto (ks. osakeyhtiölain 17. luvun 14. §). Todistuksen ja lausunnon antamista varten on valmis pohja liitelomakkeella 16. Maallikkotilintarkastaja ei voi antaa todistusta tai lausuntoa. Todistuksen ja lausunnon antaa joko KHT- tai HTM-tilintarkastaja taikka KHT- tai HTM-yhteisö.
- Kunkin kuulutetun yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus ilmoituksen tekemisestä yhtiön velkojille (ks. osakeyhtiölain 17. luvun 7. § ja 14. §). Todistuksen antamista varten on valmis pohja liitelomakkeessa 16.

3.3.3.4 Lopputilityksen rekisteröitäväksi ilmoittaminen

Jakautumismenettelyssä purkautuneen yhtiön lopputilitys on ilmoitettava kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tilitys on vahvistettu osakkeenomistajien kokouksessa (ks. OYL 17:17 ja 8:10). Lopputilityksestä tehtävä ilmoitus on maksuton.

Luovuttavan Yhtiön kohdalla lopputilitystä ei toimiteta, koska kyseinen osakeyhtiö ei purkaudu, kuten kokonaisjakautumisessa, vaan se jakautuu osittain. Osittaisjakautumisessa Luovuttava Yhtiö ei purkaudu, minkä vuoksi lopputilitystä ei toimiteta, vaan osakeyhtiö jatkaa normaalia liiketoimintaansa.

Lomakkeet

- Tilinpäätöslomake
- Lomakkeen allekirjoittaa hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai jonkun heistä valtuuttama henkilö. Kun valtuutettu allekirjoittaa ilmoituksen, mukaan liitetään avoin asianajovaltakirja alkuperäisenä tai yksilöity valtakirja oikeaksi todistettuna jäljennöksenä.

Liitteet

- Ilmoitukseen liitetään lopputilityspöytäkirja liitteineen.

4 JM-INNO OY

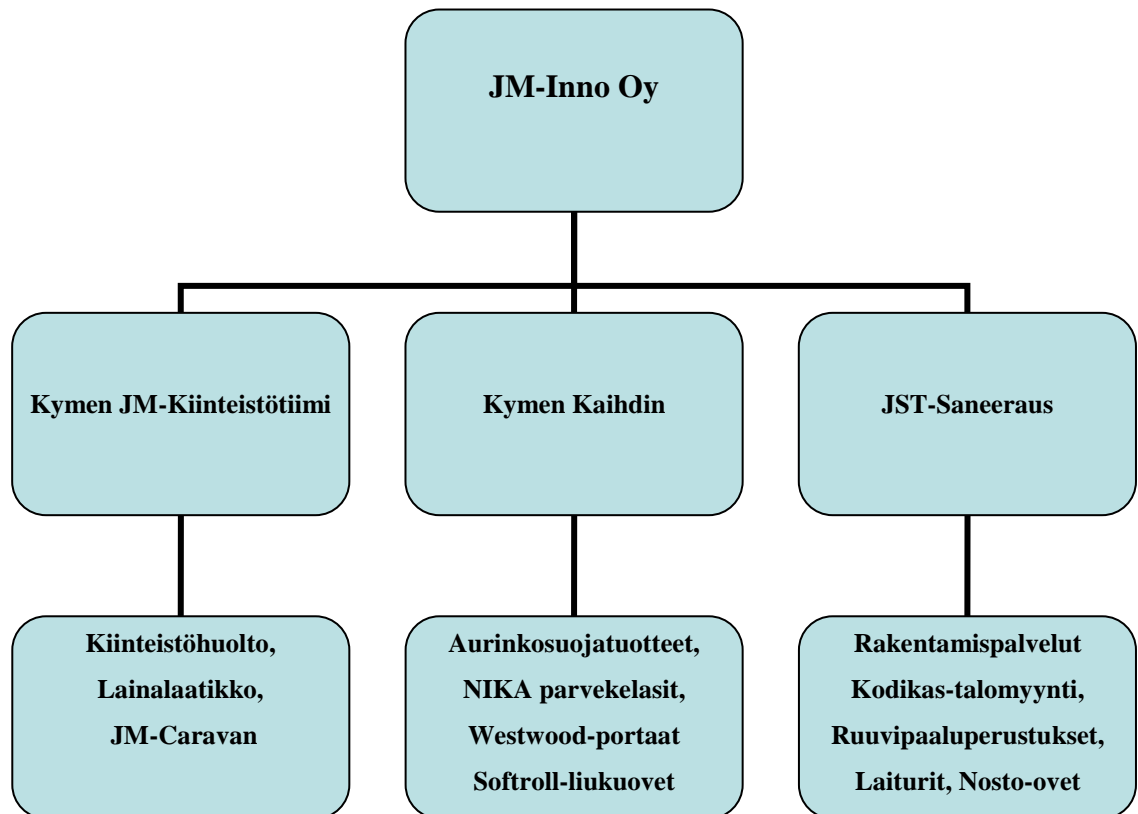
4.1 Esittely

JM-Inno Oy on kouvolaalainen perheyrittäjä, joka alun perin toimi Kymen JM-Kiinteistötiimi Oy:nä vuoteen 2007 saakka. JM-Inno Oy:n aputoiminimiä ovat Kymen JM-Kiinteistötiimi, JST-Saneeraus ja Kymen Kaihdin. (JM-Inno Oy 3.10.2010.) Osana JM-Innon palvelutoimintoihin kuuluvat myös Laakson Laiturit, Westwood-portaat, NIKA parveke- ja terassilasit, JM-Caravan matkailuautojen ja -vaunujen vuokrauspalvelut sekä Turner nosto-ovien edustus.

Kymen JM-Kiinteistötiimi tuottaa kiinteistöhuolto- ja kunnossapito- ja Kouvolan seudun Lainalaatikko-muuttopalveluita. JST-Saneerauksen palvelusektorille kuuluvat rakentamis- ja saneerauspalvelut, Kodikas-Talojen myynti sekä ruuvi- ja paaluperustuksiin liittyvät palvelut. Kymen Kaihdin on keskittynyt aurinkosuojien, kaihtimien, Westwood-portaiden ja Softroll-liukuovien tuottamiseen. (mt.)

Opinnäytetyön luvussa 5 (opinnäytetyön s. 34 - 37) on laajasti käsitelty yritysten *vastuukysymyksiä ja yhteiskuntavastuuta*. JM-Inno Oy:n toimitusjohtaja kertoo oman yrityksensä noudattavan toiminnassaan tarkasti ja valvotusti edellä mainitussa opinnäytetyön kohdassa esiin tuotuja yhteiskuntavastuullisuuden periaatteita ja kriteerejä. (Haapsaari, 20.4.2011.)

4.2 Organisaation kuvaus

Kuva 3. Kuvaus JM-Inno Oy:n organisaatiosta

4.3 Toimialan kuvaus

JM-Inno Oy:n liikevaihdoltaan suurin yksikkö on Kymen JM-Kiinteistötiimi. Kuten jo edellä mainittiin, tämän lisäksi JM-Inno Oy:n muita toimintayksiköitä ovat JST-Saneeraus ja Kymen Kaihdin. Kyseisiin liiketoimintoihin sisältyy useita erilaisia tuotemerkkejä ja asiantuntijatoimintoja sekä -palveluja. (JM-Inno Oy 3.10.2010.)

5 OSITTAISJAKAUTUMISPROSESSIN TARKASTELU

5.1 JM-Inno Oy:n jakautumissuunnitelman analyysi

Kyseisessä kohdassa 5.1 käsittelen JM-Inno Oy:n osittaisjakautumista opin- näytetyön liitteenä olevan jakautumissuunnitelman (liite 1) pohjalta siten, että käyn läpi jakautumissuunnitelmaa kohta kohdalta käyttäen jakautumissuunnitel- masta otettuja suoria lainauksia, avaten niitä ja selvittäen niiden sisältöä.

Jakautuminen käynnistyy sillä, että yhtiön hallitus laatii ja allekirjoittaa jakautumissuunnitelman. Jakautumissuunnitelma on jakautumisen tärkein instrumentti, johon koko jakautumisprosessi perustuu.

Ohessa siis jakautuvan yrityksen (JM-Inno Oy) jakautumissuunnitelma (ks. liite 1) sekä selvitys ja analyysi kyseisen jakautumissuunnitelman sisällöistä.

1. Jakautuminen

”JM-Inno Oy (jäljempänä ”Jakautuva Yhtiö”) jakautuu siten, että osa sen varoista ja veloista siirtyy selvitysmenettelyttä yhdelle uudelle perustettavalle yhtiölle, (jäljempänä ”Vastaanottava Yhtiö”) (molemmat edellä mainitut yhdessä jäljempänä ”Jakautumiseen Osallistuvat Yhtiöt”). Jakautumisessa noudatetaan osakeyhtiölain 624/2006, (jäljempänä ”OYL” 17. luvun säännöksiä). Jakautuminen on OYL 17:2.1:ssä tarkoitettu osittaisjakautuminen” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Kun osa Jakautuvan Yhtiön varoista ja veloista siirtyy selvitysmenettelyttä, tarkoitetaan sillä, että kyseinen yhtiö ei purkaudu kuten kokonaisjakautumisessa. Edellä mainitusta todeten osakeyhtiö asetetaan purkamista varten selvitystilaan. Säännökset menettelystä ovat OYL 20. luvussa (Immonen 2008, 247). Selvitystila voi olla vapaaehtoinen tai pakkoselvitys (mt., 247). Tässä selvitystilassa yhtiö läpikäy selvitysmiehen johdolla *selvitysmenettelyn*, joka OYL 20:17. §:n mukaan päättyy yhtiön purkautumiseen silloin, kun selvitysmiehet esittävät lopputilityksen yhtiökokouksessa (Immonen 2008, 247). JM-Inno Oy:n tapauksessa selvitysmenettelyä ei toteuteta, koska kyseessä on osittaisjakautuminen, eikä kyseinen osakeyhtiö purkaudu kuten kokonaisjakautumisessa.
- Selvitystilamenettelyn tarkoituksena on OYL 20:7. §:n mukaan yhtiön varallisuusaseman selvittäminen, omaisuuden muuttaminen tarpeellisessa määrin rahaksi, velkojen maksaminen sekä ylijäämävarojen jakaminen osakkeenomistajille tai muulle taholle, mikäli yhtiöjärjestyk-

sessä näin määrätään. (Kellas, Janhunen, Keski-Pukkila, Soini & Koila 2010, 100.)

- Jakautuvan Yhtiön varojen ja velkojen siirtymisestä Vastaanottavalle Yhtiölle sekä muista jakautumisesta noudatettavista periaatteista ja menettelytavoista määrätään tässä jakautumissuunnitelmassa ja sen numeroiduissa liitteissä, jotka muodostavat erottamattoman osan jakautumissuunnitelmaa.

2. Tiedot jakautumiseen osallistuvista yhtiöistä

”Jakautuva Yhtiö

Toiminimi: JM-Inno Oy Osoite: Korjalankatu 20 45130 Kouvola

Y-tunnus: 1947440-9 Kotipaikka: Elimäki”
(JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

”Vastaanottava Yhtiö

Toiminimi: Aatrax Oy Osoite: Korjalankatu 20 45130 Kouvola

Y-tunnus: 2027222-2 Kotipaikka: Kouvola”
(JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Jakautumissuunnitelmassa tulee ilmoittaa osakeyhtiöiden toiminimet, jotta jakautumisen toimittavalla osakeyhtiön hallinnolla olisi tiedossa ensinnäkin jakautumiseen osallistuvat osapuolet ja jotta kyseisten osakeyhtiön jakautumisesta aiheutuva mahdollinen verotus voitaisiin toimittaa sekä kohdistaa asianmukaisesti.

3. Selvitys jakautumisen syistä

”Jakautuminen toteutetaan tavoitteena keventää yhtiön tasetta kiinteistö- ja sijoitusvarallisuudesta. Lisäksi osittaisjakautumisella siirretään osa liiketoiminnasta Vastaanottavaan Yhtiöön, jolloin muodostuu uusi, nykyistä toimivampi

liiketoimintakokonaisuus Osittaisjakautumisen tavoitteena on lisäksi valmistella Jakautuva Yhtiö mahdollista toteutuvaa yrityskauppaa tai sukupuolenvaihdosta varten. Lisäksi osittaisjakautumisella on tarkoitus suojautua tulevia yritystoiminnan riskejä vastaan, esimerkiksi mahdollista konkurssia tai liiketoimintatappiota vastaan” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Jakautuvan Yhtiön tasetta kevennetään, jotta kyseisestä osakeyhtiöstä tulisi kannattavampi mahdollisia yrityskauppoja varten ja jotta liiketoimintariskit ennaltaehkäistäisiin. Kun Jakautuvan Yhtiön tasetta kevennetään liiketoimintakokonaisuuden siirrolla, Jakautuvasta Yhtiöstä tulee verotuksellisesti kannattavampi, koska siirrettävän liiketoimintakokonaisuuden myötä Jakautuvan Yhtiön taseesta erotetaan ja siirretään mainittuun kokonaisuuteen kohdistuvat varat ja velat uuteen perustettavaan osakeyhtiöön.
- Osa Jakautuvan Yhtiön liiketoimintaa on siirrettävä hallinnon lisäksi, jotta osittaisjakautuminen voitaisiin toimittaa EVL 52c §:n mukaisesti veroseuraamuksitta ja jotta uusi osakeyhtiö voitaisiin perustaa. Osittaisjakautuminen hyödyntää mahdollista yrityskauppaa siten, että sen Jakautuvan Yhtiön myyntihinta alenee merkittävästi.
- Jakautuvan Yhtiön yhtiöjärjestyksestä muutetaan jakautumisen yhteydessä niin, että aputoiminimistä toinen siirretään Vastaanottavan Yhtiön käyttöön.
- Yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevat säännökset ovat 5:30. §:ssä (Kellas ym. 2010, 9). Koska Jakautuva Yhtiö siirtää yhden liiketoimintakokonaisuuden kiinteistöineen uuteen itsenäiseen perustettavaan osakeyhtiöön, tämän seurauksena muodostuu uusi liiketoimintaa harjoittava osakeyhtiö, joten Jakautuvan Yhtiön yhtiöjärjestyksestä siirretään kyseiseen liiketoimintakokonaisuuteen liittyvä aputoiminimi uuden perustettavan osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen. Samoin yhtiöjärjestyksestä on muutettava aputoiminimeä siirrettäessä myös osakeyhtiön verotuksen kohdentamiseen liittyvistä syistä.

- Yhtiöjärjestys on perustamismenettelyn tärkeimpiä asiakirjoja, jota voi pitää yhtiön ”perustuslakina”. OYL 2:3 §:n mukaan yhtiöjärjestyksessä on oltava vain yhtiön toiminimi, kotipaikka (Suomessa) ja toimiala. (Niskanen 2010, 438.)
- Erottuakseen toisista yrityksistä, perustettavalla uudella osakeyhtiöllä on oltava nimi. Tätä periaatetta ilmentää toiminimilain 1. §:n 1. momentti, jonka mukaan: ”Toiminimellä tarkoitetaan nimeä, jota elinkeinonharjoittaja käyttää toiminnassaan.” (Niskanen 2010, 385.)

4. Jakautumisvastike

”Jakautumisvastiketta ei anneta, koska omistus pohja ja osakeomistus ovat samat Jakautuvassa ja Vastaanottavassa Yhtiössä” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Jakautumisvastikkeena annetaan yleensä joko osakkeita tai rahaa. Jakautumisvastikkeina saadut osakkeet tuottavat samat oikeudet kuin muut osakkeet jakautumishetkestä lähtien. Uutena annettujen osakkeiden oikeuksien alkamista voidaan siirtää enintään yhdellä vuodella. (Honkamäki & Pennanen 2010, 197.)

5. Optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet

”Jakautuva yhtiö ei ole antanut OYL 17:2.2 §:n 7 kohdassa tarkoitettuja optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Optio-oikeuksissa on kysymys siitä, että esimerkiksi yrityksen johdolle annetaan yhtiön tekemän päätöksen mukaan oikeus tietyn ajan (esimerkiksi viiden vuoden kuluttua) merkitä tietty määrä yhtiön osakkeita tiettyyn hintaan. Mikäli hinta on osakkeen käypää arvoa alempi, osakkeiden merkitseminen (tai merkintäoikeuden myyminen) on luonnollisesti järkevää. Jos hinta on korkeampi kuin osakkeen käypä arvo, ei osakkeita tietenkään kannata merkitä eli optio-oikeutta ei kannata käyt-

tää. Perinteisesti optio-oikeuksissa on käytännössä kuitenkin ollut kysymys siitä, että oikeuden haltijalla on oikeus osakkeiden merkitsemiseen, muttei velvollisuutta siihen. (Suojanen ym. 2006, 102.)

- Muilla osakkeisiin oikeuttavilla erityisillä oikeuksilla tarkoitetaan esimerkiksi separatistin asemassa olevan panttioikeutta velallisen omaisuuteen, osakkeisiin tai perintötestamentin haltijaa.

6. Selvitys Jakautuvan Yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta

”Jakautuvan yhtiön varat ovat 689 690,65 € ja velat ovat 689 690,65 € oma-pääoma on 40.0000 €. Tilikauden voitto on 28 024,77 € Jakautuvan Yhtiön tilinpäätöksen 31.12.2010 mukaan. Tarkempi erittely Jakautuvan Yhtiön ta-seesta käyttäen tilinpäätöksen 31.12.2010 arvoja” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

”Varat on arvostettu kirjanpitoarvoon ja niiden arvostamisessa on noudatettu kirjanpitolain (1339/1997) säännöksiä ja hyvän kirjanpitotavan periaatteita. Varat on arvostettu varovaisuuden periaatetta noudattaen enintään varojen todennäköiseen luovutushintaan” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Osakeyhtiön varoilla tarkoitetaan perustaja-omistajan yritykseensä sijoittamaa pääomapanosta, esimerkiksi yleensä rahaa tai muuta omaisuutta ja yritykseen sijoitettua työpanosta (Suojanen ym. 2006, 14). Veloilla vastaavasti tarkoitetaan esimerkiksi yritysten välisissä oikeustoimissa syntyneitä maksuvelvoitteita.
- Raimo Immonen vuonna 2008 julkaistussa kirjassaan *Yritysjärjestelyt todennut* seuraavaa: ”Kun kauppahinta ei vastaa osakkeiden käypää arvoa eli se on alihintainen, luovutus on osaksi kauppa ja osaksi lahja, jos alennus ylittää 25 prosenttia.” Näin ollen luovutushinnalla tarkoitetaan Jakautuvan Yhtiön osan kauppahintaa. (Immonen 2008, 78.)
- Varovaisuuden periaatteella tarkoitetaan Jakautuvan Yhtiön osalta sitä, että varoja arvostettaessa kirjanpitoarvoon toimitusta suorittavan kir-

janpitäjän tulee huolehtia jakautuvan osan liittyvän pääoman ja muun omaisuuden arvon säilymisestä alkuperäisenä.

7. Ehdotus varojen ja velkojen jakautumiseksi ja jakautumisen vaikutus Jakautuvan ja Vastaanottavan Yhtiön taseeseen

”Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyvät Jakautuvan Yhtiön omistamat kiinteistöt sekä Jakautuvan Yhtiön käytössä oleva aputoiminimi. Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyvät Jakautuvan Yhtiön velat ja vastuut, jotka liittyvät Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyviin varoihin. Jakautuvalle Yhtiölle jäävät kaikki muut kuin Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyvät Jakautuvan Yhtiön varat ja velat mukaan lukien varoihin ja velkoihin liittyvät sopimukset, oikeudet, velvollisuudet, sitoumukset ja vastuut. Mikäli Jakautuvan Yhtiön omaisuutta myydään tai varojen sijaan muuten tulee muita varoja ennen jakautumisen voimaantuloa, omaisuuden myynnistä saadut tulot tai varojen sijaan tulleet varat siirtyvät Vastaanottavalle Yhtiölle tai jäävät Jakautuvalle Yhtiölle sen mukaisesti, kummalle yhtiölle myyty omaisuus tai alkuperäiset varat olisivat tämän jakautumissuunnitelman mukaisesti siirtyneet. Jakautumissuunnitelman liitteessä 1 on laskelma Jakautuvan Yhtiön taseen jakautumisesta Jakautumiseen osallistuville Yhtiöille sekä jakautumisen suunnitelluista vaikutuksista Vastaanottavan Yhtiön taseeseen. Laskelma perustuu Jakautuvan Yhtiön tilinpäätökseen 31.12.2010” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Jakautuvan Yhtiön omistamat kiinteistöt ja aputoiminimi siirretään yhden liiketoimintakokonaisuuden lisäksi, jotta kyseessä olisi EVL 52c §:n mukainen osittaisjakautuminen, johon liittyy myös liiketoimintakokonaisuuden määritelmän toteutuminen.
- Osakeyhtiön kannalta sitoumuksia on olemassa monia erilaisia, joista tavanomaisimpana voidaan pitää Oikeusjärjestys Osa II -teoksessa mainittua *velkasuhdetta* (Niskanen 2010, 435) esimerkiksi yritysten välisiin oikeustoimiin perustuvista maksusitoumuksista tietystä palvelusta tai hyödykkeestä.

- Osakeyhtiöllä on myös eräitä vastuita. Esimerkiksi vahingonkorvaus on yksi elinkeinotoimintaa kontrolloivista tekijöistä. Oletuksena on se, että potentiaalisesta korvausvastuustaan tietoinen yritys pyrkii välttämään vahinkojen aiheutumista. Yhtiöt vastaavat ulospäin sekä sopimus- kumppaneilleen että kolmansille. Tällöin on yleensä kysymys sopimus- tai tuottamusvastuusta. Pääsääntö onkin se, että yhtiön velkojat esittäisivät vaatimuksensa yhtiölle ja vain poikkeuksellisesti (esimerkiksi kun yhtiö on varaton) suoraan yhtiön hallintoon osallistuville tai yhtiön vahingon aiheuttaneille työntekijöille. Yhtiöt vastaavat niin sanotun isännänvastuun ja kanavointisäännön perusteella työntekijöidensä aiheuttamista vahingoista. (Niskanen 2010, 475.)
- Laajassa mielessä voidaan puhua *yhteiskuntavastuusta*, jossa yhtiön vastuu ulottuu edellä mainittuja tahoja laajemmalle koskien esimerkiksi vastuuta ympäristöstä ja työllisyydestä. Yhteiskuntavastuu ei välttämättä ole ristiriidassa osakkeenomistajien etujen kanssa. Yhteiskuntavastuullista yhtiötä voidaan arvostaa enemmän kuin tästä vastuusta piittaamatonta yritystä, jolloin myös osakkeiden arvo voi nousta. Lainsäädäntö myös edellyttää tietyssä määrin yhteiskuntavastuuta (esimerkiksi YT-neuvottelut, ympäristönsuojelu tms.). (mt., 434.)
- Elinkeinotoiminnan vastuutilanteet voidaan jakaa kahteen pääryhmään (mt., 475), jotka ovat vastuu yrityksen ulkopuolisille tahoille sekä vastuu yritykselle ja muu osakeyhtiölakiin tai AKL:iin perustuva vastuu:
  1. OYL:ssa ei ole säädöksiä (kuten ei ole AKL:ssakaan) osakeyhtiön vastuusta yhtiönä. Tällainen vastuu voi perustua sopimukseen, vahingonkorvauslakiin, tuotevastuulakiin jne. Ulkopuolisia tahoja ovat sekä yhtiön sopimusosapuolet että täysin ulkopuoliset eli niin sanotut kolmannet osapuolet, jotka tavalla tai toisella voivat aiheuttaa vahinkoa. Korvattavaa vahinkoa voi aiheutua esimerkiksi, kun tuottamuksellinen virhe rakennustelineitä pystyttäessä aiheuttamaan niiden kaatumisen sivullisten autojen päälle. (Niskanen 2010, 476)

2. Vastuu yrityksen ulkopuolisille tahoille voidaan edelleen jakaa kolmeen ryhmään (mt.): Sopimusvastuu, Tuottamusvastuu ja Ankaruus vastuu.
3. Näistä kolmesta vastuutilanteesta sopimusvastuu on ylivoimaisesti tavallisin, koska valtaosassa tapauksia, joissa yrityksen on suoritettava korvauksia ulkopuolisille, on kyse omassa tuotteessa tai muussa suoritteessa olevista virheistä. (Niskanen 2010, 476)
4. Tuottamusvastuu perustuu yleensä työntekijöiden työssään huolimattomuudellaan aiheuttamiin vahinkoihin sekä niin sanottuun anonyymiin tuottamukseen. Lähtökohtana on se, että yrityksen toiminnassa todetaan virhe, joka aiheuttaa vahinkoa. Jos syy voidaan paikantaa joidenkin työntekijöiden toimintaan, kyse on työnantajan vastuusta työntekijöiden tuottamuksen perusteella. Jos virheen aiheuttajaa ei voida todeta, saattaa yritys olla silti vastuussa anonyymien tuottamuksen pohjalta. (mt.)
5. Ankaruuden vastuun alle kuuluu sekä oikeuskäytännön kautta kehittyneet vastuutilanteet että ankaraa vastuuta koskeva lainsäädäntö. Elinkeino toimintaan vaikuttavia ankaruuden vastuun tilanteita ovat esimerkiksi tuotevastuu ja ympäristövahingot. Kyseisen vastuun ankaroittamista on perusteltu sillä, että elinkeinotoiminnassa voiton keräävän tahon pitäisi aina vastata tässä toiminnassa aiheutetuista vahingoista, riippumatta siitä, onko taustalla mitään huolimattomuutta tai ei. Vasta-argumenttina on esitetty se, että näin laaja vastuu estäisi yritystoimintaa ja vaikuttaisi Suomen kansainväliseen kilpailukykyyn. (Niskanen 2010, 476 - 477.)
6. Vastuu yrityksen omistajille ja muu osakeyhtiölakiin perustuva vastuu voidaan jakaa kolmeen ryhmään mahdollisten vastuuvollisten tahojen perusteella (mt., 477): Toimitusjohtajan ja hallituksen vastuu, osakkeenomistajien vastuu, tilintarkastajien ja muiden yhtiön asioita yhtiöoikeudellisesti hoitavien tahojen vastuu.
7. Toimitusjohtajan ja hallituksen vastuu on tavallisesti tärkein tapausryhmä, koska niin sanottu operatiivinen johto kuuluu juuri edellä mainituille

tahoille, ja heidän toimintamahdollisuutensa ja vaikutusvaltansa yhtiön johdossa ovat muita selvästi suuremmat. Nämä toimielimet yleensä tekevät valtaosan liiketoimintaan liittyvistä päätöksistä ja samalla päättävät esimerkiksi siitä, minkälaisia riskejä yritys ottaa sopimussuhteissaan. Yhtiön johdon vastuu perustuu OYL 22:1 §:n mukaan tuottamukseen eli huolimattomuuteen tai laiminlyönteihin. (Niskanen 2010, 477.)

8. Osakkeenomistajien vastuu on yleensä rajattu vaaraan menettää yhtiöön sijoitettu panos. Omistajan tämän ylittävä vastuu on siten epätavallista. (mt., 479.)
9. Tilintarkastajien tms. yhtiössä tiettyjä (yleensä joko OYL:ssa tai toimintaa koskevassa lainsäädännössä määrättyjä) tehtäviä hoitavan ryhmän vastuu on myös keino sanktioida näiden henkilöiden tai yhteisöjen (esimerkiksi tilintarkastusyhteisö voi joutua korvausvastuuseen) virheitä. Vastuu perustuu siihen, että osakeyhtiölain, tilintarkastuslain tai muiden yhtiöoikeudellisten säädösten perusteella ko. tehtäviä hoitavilla henkilöillä on korvausvastuu tehtävissään. Vastuu ei ulotu laajemmalle kuin mitä tehtävät edellyttävät. Tehtävään sidottua vastuuta voidaan kuvata esimerkiksi tilintarkastajien vastuun kautta. Tämä rajautuu niihin virheisiin, jotka tilintarkastajat ovat tehtävässään voineet havaita. Tilintarkastaja vain havainnoi jo tapahtuneet virheet, ja vastuu syntyy siitä, että hän ei tehtävänsä edellyttämällä tavalla reagoi asiaan (eli ilmoita havaitsemistaan asioista tilintarkastuskertomuksessa). (Niskanen 2010, 479.)
10. Osakeyhtiötä voidaan pitää myös sopimusoikeudellisena kokonaisuutena, jossa osakkeenomistajilla on tietyissä puitteissa sopimusvapaus. Osakkeenomistajat voivat yhtiöjärjestyksestä muokkaamalla poiketa lain perusratkaisuista. Siltä osin kuin osakeyhtiölaki sallii asioiden järjestämisen muutoin kuin lain mallin mukaan. Esimerkiksi niinkin tärkeän periaatteen kuin enemmistöperiaatteen (OYL 1:6 §) voi sivuuttaa tai muuttaa yhtiöjärjestykseen otetulla määräyksellä. (mt., 435) Osakeyhtiö voidaan myös nähdä erilaisten sopimussuhteiden verkostona, johon erilaiset sijoittajat sijoittavat eri tavoin varojaan, ja johon myös yhtiön henki-

lökunta osallistuu. Tämä ajattelu on lähellä edellä mainittua sopimusoidellista ajattelua ja lähinnä sen jatke. Näiden välissä on erilaisia rahoitusinstrumentteja, kuten pääomalaina. Tärkeä sopimusverkko on luonnollisesti *työsopimukset*. (mt., 435.)

11. Osakeyhtiötä edustaa hallitus. Hallituksella on siten *yleisvaltuus edustamiseen* kaikissa tilanteissa. Käytännössä hallitus ei voi edustaa yhtiötä kaikissa tilanteissa, ja tämän takia myös muilla tahoilla on heidän tehtäviensä rajaama *edustusoireus*. Ensinnäkin toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä oman toimivaltansa piiriin kuuluvissa tilanteissa. Toisaalta yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä edustamisoikeus esimerkiksi hallituksen jäsenelle tai toimitusjohtajalle sekä hallituksen määräämälle. Hallituksen määräämiä ovat esimerkiksi *prokurat* (per procura). Procura tarkoittaa oikeutta kirjoittaa yhtiön nimi tietyissä prokurassa määrättyissä tilanteissa. Yhtiötä voi edustaa myös muu taho *asemavaltuuden* perusteella, jolloin edustusoireus on rajattu tämän tehtävän normaalisti vaatimiin toimiin. Esimerkiksi pankin toimihenkilöt voivat siten allekirjoittaa lainapaperit, vaikka heillä ei olisi (saattaa tosin olla) prokuraa. (Niskanen 2010, 458 - 459.)

8. Jakautumiseen sovellettavat kirjanpidolliset menetelmät

”Vastaanottava Yhtiö kirjaa jakautumisessa siirtyvät varat ja velat kirjanpidollista jatkuvuutta noudattaen eli kirjanpitoarvosta” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Jatkuvuus merkitsee, että uudet yhtiöt perivät jakautuvan yhtiön verotusaseman siinä suhteessa kuin niille siirtyy varoja ja velkoja suunnitelman mukaan. Jakautuvan yhtiön poistopohja ja kuluvarasto kuvaanollisesti ositetaan uusille yhtiöille. EVL 52c §:n tai EVL 52d §:n sanamuodon mukaan kirjanpidollista jatkuvuutta ei jakautumisessa vaadita, kuten liiketoimintasiirrossa. (Immonen 2008, 416 - 418.)
- Kirjanpitoarvo on ilmaistu Tuomas Honkamäen & Matti Pennasen vuonna 2010 julkaistussa *Yritysjärjestelyjen Käsikirja - Kirjanpito, Vero-*

tus ja Yhtiöoikeus -teoksessa seuraavanlaisesti: ”Arvonkorotukseen liittyvän laskennallisen verovelan kirjaamista ei voida korvata tekemällä arvonkorotus nettomääräisenä, ts. korottamalla kirjanpitoarvoa mahdollisen myynnin yhteydessä toteutuvalla verolla vähennettyyn määrään” (Honkamäki & Pennanen 2010, 214). Mainitusta todeten kirjanpitoarvolla tarkoitetaan nettomääräistä arvoa.

9. Omaan pääomaan tai osakkeisiin vaikuttavat päätökset

”Jakautumiseen Osallistuvilla Yhtiöillä on oikeus päättää jakautumissuunnitelman allekirjoittamisen ja jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröimisen välisenä aikana myös muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan liittyvistä järjestelyistä, jotka vaikuttavat yhtiöihin, niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Muilla kuin tavanomaiseen liiketoimintaan liittyvillä päätöksillä tarkoitetaan normaaliin liiketoimintaan perustuvien ulkopuolelle meneviä päätöksiä, esimerkiksi päätös takauksesta koskien yksityishenkilön velkaa ja päätös perintätoimiin ryhtymisestä perustuen Jakautuvan Yhtiön yksityishenkilölle antamaan laiminlyötyyn rahasaatavaan, toisin sanoen laskuun tilatusta palvelusta.

10. Selvitys pääomalainoista

”Jakautuvalla yhtiöllä ei jakautumissuunnitelman allekirjoitushetkellä ole OYL 17:3.2. §:n 12 kohdassa tarkoitettuja pääomalainoja” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Eräs uutuuus on pääomalaina, joka ei ole osakepääomaa. Kyseessä on osakeyhtiön ottama laina, jonka antajasta eli velkojasta ei tule osakeyhtiön omistajaa. Pääomalainalla on varsin tiukat edellytykset (Niskanen 2010, 451-452; OYL 12:1 §):
- Pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Pääomalai-

naa huonommassa asemassa edellä mainituissa tilanteissa ovat siten vain osakkeenomistajat.

- Pääoma saadaan muutoin palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. Osakepääomaa tai muuta sidottua pääomaa ei oteta laskelmassa huomioon.
- Pääoman tai koron maksamisesta yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa antaa vakuutta.
- Pääomalaina on tavallaan osakepääomasta seuraava rahoitusinstrumentti, jos mittarina käytetään sitomista yhtiöön. Toisin kuin osakepääoma pääomalaina on kuitenkin velkasuhde, jossa tarkoituksena on periaatteessa maksaa pääomalaina pois. Jos yhtiöllä on vapaata pääomaa ja pääomalainoina kerättyjä varoja riittävästi, voidaan pääomalainat maksaa pois. (mt., 452.)

11. Omistussuhteet

”Jakautuvan Yhtiön omistussuhteisiin ja osakkeiden omistuksiin ei tapahdu jakautumisessa muutosta, Jakautuva Yhtiö ei siirrä omistamiaan osakkeita Vastaanottavalle Yhtiölle” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

”Vastaanottavan Yhtiön omistussuhteet ja osakkeiden omistus on sama kuin Jakautuvassa yhtiössä” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Kyseessä on puhtaasti perheyhtiö, jossa omistus on jakautunut perheen sisällä, Jakautuvassa Yhtiössä kahden osakkeenomistajan kesken 40/60 suhteessa. Muutosta omistussuhteeseen ei tapahdu, myös Vastaanottavassa Yhtiössä omistus jakautuu täsmälleen samoin kuin Luovuttavassa Yhtiössä.

- Omistussuhteen muuttaminen merkitsisi käytännössä osakkeiden kauppaa omistajalta toiselle, josta on toimitettava verotus. Osakkeiden omistus voi olla omistajalleen EVL- tai TVL -toimintaa (Immonen 2008, 58). Osakkeiden tai yhtiöosuuksien myyjää verotetaan siten EVL:n tai TVL:n mukaan (mt., 58). EVL:n nojalla myyjää verotetaan myyntivoitosta (EVL 4. §, 5.1 §:n 1 kohta ja 6 b §) ja TVL:n mukaan luovutusvoitosta (TVL 45. - 49. §), tai vastaavasti tappiosta (EVL 42.2. § ja TVL 50. §) (mt., 58 - 59). Samoin osakkeiden luovutushinta on veronalaista liiketuloa (EVL 4. ja 6. §) (mt., 60).

12. Yrityskiinnitykset

”Jakautumiseen Osallistuvilla Yhtiöillä ei ole omaisuuksiin kohdistuvia yritys-kiinnityslaisissa (634/1984) ja OYL 17:3.2 §:n 14. kohdassa tarkoitettuja yritys-kiinnityksiä” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Yrityksen omistama ja elinkeinotoimintaan kuuluva irtain omaisuus voidaan kiinnittää yrityskiinnityksellä. Kiinnitetty omaisuus voidaan sen hallintaa luovuttamatta pantata saamisen vakuudeksi. Siirtyvään omaisuuteen perustetut panttioikeudet siirtyvät siirtyvän omaisuuden mukana. Yrityskiinnityksen tuottama panttioikeus lakkaa, kun yhtiö luovuttaa omaisuuden kolmannelle. (Honkamäki & Pennanen 2010, 244)

13. Ehdotus jakautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajan- kohdasta

”Jakautuminen tulee voimaan sinä päivänä, jona jakautumisen täytäntöönpano merkitään kaupparekisteriin. Jakautumisen täytäntöönpanon suunniteltu ajankohta on 1.5.2011, mutta jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiajan-
kohdaksi voidaan pyytää myös aikaisempaa tai myöhempää ajankohtaa” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Jakautuvan Yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä ilman erillisiä luovutustoimia Vastaanottavalle Yhtiölle jakautumissuunnitelman mukaisesti, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity.

- Jakautuva Yhtiö voi siirtää jakautumisen rekisteröintiajankohtaa, esimerkiksi käytännön järjestelyissä ilmenevien viiveiden vuoksi, kuten tilintarkastajan lausunnon tai kirjanpitäjän jakautumiseen liittyvien laskelmien saamisessa, tai muun jakautumisen täytäntöönpanoa häiritsevän seikan vuoksi, esimerkiksi jos yrityskiinnitysvelkojat eivät ole päässeet sopimukseen yrityskiinnitysten jakamisesta ja keskinäisestä etusijajärjestyksestä.
- Jos jakautuminen on edennyt suunnitelman mukaisesti ja jakautumisen täytäntöönpanoon osallistuvat tahot, esimerkiksi velkojat, ovat ilmoittaneet kantansa tai lausuntonsa etuajassa Jakautuvaan Yhtiöön, voidaan jakautumisen täytäntöönpanoakin aikaistaa.

14. Valtuutus

”Kaupparekisterilomakkeella ilmoitettu asiamies valtuutetaan tekemään rekisteriviranomaisten mahdollisesti edellyttämät tekniset korjaukset kaupparekisterilomakkeeseen, jakautumissuunnitelmaan ja sen liitteisiin” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

- Ilmoitettu asiamies voi olla kuka tahansa luonnollinen henkilö, jolle Jakautuvan Yhtiön hallitus uskoo tietyn luottamuksellisen jakautumiseen liittyvän tehtävän, kuten edellä mainitun.

15. Jakautumissuunnitelman kappaleet

”Tämä jakautumissuunnitelma on laadittu ja allekirjoitettu kolmena (3) samanaikaisena kappaleena, yksi kullekin Jakautumiseen Osallistuvalla Yhtiöllä ja yksi (1) rekisteriviranomaiselle” (JM-Inno Oy, Jakautumissuunnitelma).

5.2 JM-Inno Oy:n jakautumisprosessi käytännössä

Tavoitteena yrityksellä tässä nimenomaisessa osittaisjakautumisessa oli, kuten jakautumissuunnitelmastakin ilmenee, keventää yhtiön tasetta siten, että kaikki kiinteistö- ja sijoitusvarallisuus siirretään Vastaanottavalle Yhtiölle. Näin

ollen taseen kevenemisen myötä yrityksen kiinteistöt ja muu kiinteä omaisuus ja pääosa veloista siirtyvät Vastaanottavalle Yhtiölle.

Tämä tuo mukanaan sen, että Jakautuva Yhtiö jää puhtaasti liiketoimintayhtiöksi, jolle ei jää paljonkaan velkaa. Näin ollen liikevaihdon pysyessä kuitenkin lähes ennallaan (koska ainoastaan yksi liiketoimintakokonaisuus siirretään yhdessä kiinteistöjen kanssa Vastaanottavalle Yhtiölle), yhtiön ”arvo” ostajan silmissä mahdollista tulevaa yrityskauppaa silmällä pitäen kasvaa.

Ensimmäisessä vaiheessa yhtiön hallitus kokoontui keväällä 2010 ja päätti kokouksessaan jakaantumisesta. Yhtiön hallitus nimesi toimitusjohtajan johtamaan jakautumisprosessia ja laatimaan jakautumissuunnitelman.

Jakautumissuunnitelman laatimisen jälkeen Jakautuvan Yhtiön hallitus hyväksyi jakautumissuunnitelman ja jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden yhtiöjärjestykset sekä niihin tehtävät muutokset, ja valitsi toimitusjohtajan toimimaan Jakautuvan Yhtiön asiamiehenä ja allekirjoittamaan tarvittavat osittaisjakautumisessa vaadittavat kaupparekisteri-ilmoitukset.

Kun Jakautuvan Yhtiön hallitus laati ja hyväksyi jakautumissuunnitelman keuhällä 2010, oli käytännössä saatu yhtiön hallitukselta siunaus osittaisjakautumisen toteuttamiselle. Seuraavassa vaiheessa oli yksinkertaista lähteä eteenpäin toteuttamaan itse osittaisjakautumista.

Osittaisjakautumisprosessissa on aina Jakautuva Yhtiö ja vähintään yksi Vastaanottava Yhtiö. Tässä nimenomaisessa osittaisjakautumisessa tarkoitus on, että samat osakkeenomistajat omistavat samassa suhteessa sekä Jakautuvan Yhtiön että Vastaanottavan Yhtiön osakkeet.

Usein jakautumisessa on jo olemassa valmis toimiva yhtiö, joka toimii jakautumisprosessissa Vastaanottavana Yhtiönä, johon jakautumisessa siirtyvät varat ja velat siirretään. Mikäli osakkeenomistajilla ei ole jo takataskussa toimivaa osakeyhtiötä, joka toimisi Vastaanottavana Yhtiönä, selkein vaihtoehto on perustaa uusi osakeyhtiö, joka toimii Vastaanottavana Yhtiönä. Näin mene-

tellen voidaan helposti ja yksinkertaisesti määritellä osakkuudet ja omistussuhteet samoiksi kuin Jakautuvassa Yhtiössä.

Tässä osittaisjakautumisessa ei ollut olemassa valmista osakeyhtiötä, joka toimisi Vastaanottavana Yhtiönä. Jakautuvan Yhtiön omistajilla oli kuitenkin jo olemassa rekisteröitynä oleva Avoin yhtiö, jolloin jo toiminnassa olevaa yhtiötä oli järkevää hyödyntää siten, että olemassa oleva avoin yhtiö muutetaan osakeyhtiöksi.

Nyt tehtävänä oli selvittää Jakautuvan Yhtiön varat ja velat sekä oma pääoma. Tämän pohjalta laadittiin tarkempi esitys varojen ja velkojen jakautumisesta Jakautuvalle ja Vastaanottavalle Yhtiölle. Pohjatietoina ja aineistona esityksessä käytettiin vuoden 2009 tilinpäätöstietoja. Tilinpäätöstietojen pohjalta Jakautuvan Yhtiön tilintarkastaja kuitenkin totesi lausunnossaan jakautumisesta, että osittaisjakautumista ei voida tehdä koska Jakautuvan Yhtiön omapääoma oli jäänyt negatiiviseksi.

Vaikka Jakautuva Yhtiö oli tuottanut päättyneellä tilikaudella voittoa, edellisten neljän tilikauden aikana kertyneet, suurista kirjanpidollisista poistoista johtuvat tappiot aiheuttivat sen, että Jakautuvan Yhtiön omapääoma jäi päättyneellä tilikaudella 2009 edelleen negatiiviseksi. Näin ollen osittaisjakautuminen ei ole järkevää eikä sitä voida suorittaa, ennen kuin yrityksen omapääomasta vähintään puolet on palautunut.

Yrityksen vaihtoehtona oli tässä vaiheessa joko tehdä osakepääoman korotus, tai lykätä osittaisjakautumista seuraavalle tilikaudelle, ajatuksena, että kuluvana tilikautena 2010 Jakautuva Yritys tuottaisi niin paljon voittoa, että omapääoma palautuisi ja osittaisjakautuminen voitaisiin toteuttaa.

Syksyllä 2010 yrityksen tulos näytti siltä, että tilikauden voitto (ennusteen mukaan) muodostuisi niin suureksi, että yrityksen omapääoma jäisi selkeästi positiiviseksi. Joten näistä kahdesta vaihtoehdoista Jakautuvan Yrityksen hallitus päätti valita jälkimmäisen, eli lykätä osittaisjakautumista keväälle 2011.

Tämä toimenpide aiheutti sen, että siihen mennessä tehdyt toimenpiteet jakautumisen osalta jouduttiin päivittämään uuden aikataulun mukaisiksi. Oleellinen päivitys tapahtui jakautumissuunnitelman osalta. Jakautuvan Yhtiön hallitus päätti kokouksessaan lykätä osittaisjakautumisen toteutusta keväälle 2011 siten, että selvitys Jakautuvan Yhtiön veloista ja varoista sekä omasta pääomasta perustuu yhtiön 2010 tilinpäätökseen. Lisäksi yhtiön hallitus velvoitti toimitusjohtajan päivittämään jakautumissuunnitelman ja jatkamaan jakautumiseen vaadittavia toimenpiteitä.

Yrityksen johdon kanssa keskusteltuani päätimme jatkaa osittaisjakautumisprosessin selvittelytyötä sekä opinnäytetyötäni suunnitelman mukaisesti, koska jakautuminen oli tarkoitus suorittaa uuden suunnitelman mukaan keväällä 2011. Kaikki osittaisjakautumiseen liittyvät toimenpiteet tehtiin kuitenkin vain teoreettisella tasolla, sillä tässä vaiheessa Jakautuvan Yrityksen johto ei nähnyt aiheelliseksi käynnistää osittaisjakautumista konkreettisella tasolla.

Lopputyöhöni tämä muutos aiheutti sen, että alun perin käytännön prosessiin perustuva lopputyöni osittaisjakautumisesta yritysjärjestelyinä muuttui enemmän teoriapainotteiseksi. Ajanjaksona, jolloin tein lopputyötäni osittaisjakautumisesta, jakautumisen aikataulu ja toteutus muuttuivat siten, että samaan aikaan toteutettiin yrityksessä osittaisjakautumisen prosessiin liittyviä teoreettisia sekä osittain konkreettisia toimenpiteitä.

Vuoden 2010 tilinpäätöstietojen valmistuttua voitiin todeta, että yritys oli tuottanut voittoa päättyneellä tilikaudella 28 024,77 euroa, ja vastaavasti edellisvuosien tappiot olivat 78 968,44 euroa. Koska osakepääoma Jakautuvalla Yrityksellä on 40.000 euroa, ei yrityksen voitto 2010 riittänyt palauttamaan omaa pääomaa. Tilikauden tappioksi jäi vielä 50 943,67 euroa.

Tässä vaiheessa Jakautuvan Yrityksen johdolla oli edessään samat vaihtoehdot kuin edelliselläkin kerralla. Joko Yritys korottaa osakepääomaa tai lykkää osittaisjakautumista ajatuksena, että yhtiö tuottaa kuluvana tilikautena 2011 voittoa niin paljon, että omapääoma palautuu ja osittaisjakautuminen voidaan toteuttaa vuoden 2012 aikana.

Hieman aikaisemmin, kun Jakautuvan Yrityksen tulos inventaarion ja poistojen jälkeen oli varmistunut, yrityksen omistajat käynnistivät keskustelut ostajan kanssa liiketoimintakaupasta. Yritykselle oli löytynyt kiinnostunut ostaja, jonka intresseissä oli Jakautuvan Yrityksen koko liiketoiminnan osto.

Liiketoimintakauppa, jossa myydään yrityksen koko liiketoiminta (mutta ei itse yritystä, eikä kiinteistöjä ja kiinteää omaisuutta), asettaa suunnitellun osittaisjakautumisen tarpeellisuuden aivan uuteen valoon. Mikäli liiketoimintakauppa toteutuu, ja yritys myy koko liiketoimintansa, mutta ei itse yritystä toiselle yritykselle, yrityksen ei missään tapauksessa ole järkevää suorittaa osittaisjakautumista. Liiketoimintakaupan toteutuessa suunnitellulla osittaisjakautumisella ei saavuteta tavoiteltuja hyötyä. Sen sijaan liiketoimintakaupan toteutuessa kaikki ne tavoitteet toteutuvat, mihin osittaisjakautumisella alun perin pyrittiin.

Tässä vaiheessa selvää oli, että Jakautuvan Yrityksen hallitus päätti maaliskuun 2011 kokouksessaan siirtää osittaisjakautumisen toteutuksen mahdolliseen myöhempään ajankohtaan ja käynnistää neuvottelut liiketoimintakaupan toteuttamiseksi. Näin ollen osittaisjakautuminen Jakautuvassa Yhtiössä toteutettiin lähes loppuun asti, mutta tilanteiden muuttuessa yrityksen osalta radikaalisti, lopullista osittaisjakautumista ei toteutettu, eli käytännön prosessi osittaisjakautumisessa pysähtyi ”kalkkiviivoille”. Niinpä myös tutkimukseni painottuu enemmän teoreettiseksi malliksi kuin käytännössä osittaisjakautumista tutkivaksi.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tutkimuksen lähtökohtana oli yhtäältä selvittää osittaisjakautumisen käytännön prosessia ottaen huomioon osakeyhtiölain ja verotuksen vaikutukset osittaisjakautumisessa. Samalla tarkoituksena oli tuottaa toimiva malli ja tarvittavat työkalut osittaisjakautumisen prosessista toimeksiantajalleni - osallistumalla aktiivisesti, yhteistyössä jakautuvan yrityksen kanssa, käytännön osittaisjakautumisen prosessin toteutukseen.

Opinnäytetyöni tuloksena syntyi teoreettinen malli osittaisjakautumisesta ja sen prosessista - ajatuksella, että kyseessä oleva malli on siirrettävissä mui-

denkin jakautumista suunnittelevien yritysten käyttöön. Opinnäytetyöni teoriaosuuden olen pyrkinyt laatimaan sellaiseen muotoon, että se on helposti hyödynnettävissä ja siitä löytyy tarpeellinen tieto niin kokonais- kuin osittaisjakautumisen toteuttamiseen.

Tavoitteenani oli lisäksi omalta osaltani viedä käytännön osittaisjakautumisprosessia eteenpäin siten, että jakautumisprosessin johdosta ei synny Jakautuvalle ja Vastaanottavalle Yhtiölle huomattavia veroseuraamuksia. Niin kokonaisjakautumisessa kuin osittaisjakautumisessakin Jakautuvan Yhtiön ja osakkeenomistajien verokohtelu perustuu jakautumistilanteessa jatkuvuusperiaatteen varaan. Näin ollen jakautumisesta, kun se oikein tehdään, ei aiheudu osakkeenomistajille ja yhtiöille välittömiä veroseuraamuksia.

Jakautuminen edellyttää aina tarkkaa suunnittelua. Edellytyksenä veroneutraalille jakautumiselle on, että verolainsäädännön jakautumissäännösten lisäksi jakautuminen täyttää yhtä aikaa niin yhtiöoikeudelliset kuin kirjanpidollisetkin säännökset. Mikäli jakautuva yhtiö ei tarkkaan seuraa näitä säännöksiä, voi tuloksena olla se, että jakautuminen katsotaan verolliseksi.

Jakautumissuunnitelma (ks. liite 1) on osittaisjakautumisprosessin tärkein asiakirja. Jakautumissuunnitelmalta ja osittaisjakautumisprosessilta edellytetään tiettyä vähimmäisisältöä - mielestäni näitä sisältöjä kuitenkin voidaan pitää pienille ja keskisuurille yrityksille liian pitkinä ja yksityiskohtaisina. Lähtökohtaisesti ne on laadittu julkisten osakeyhtiöiden jakautumismenettelyä silmälläpitäen.

Osakeyhtiölain mukainen osittaisjakautumisprosessi on kestoaltaan melko pitkä, käytännössä aina vähintään puoli vuotta. Näin ollen on mahdollista, että jakautumisprosessin aikana tapahtuu jotain yllättävää, kuten oman tutkimuksenikin suhteen tapahtui. Tällaiset tapahtumat ja muutokset aiheuttavat sen, että osittaisjakautumisen loppuun asti saattaminen saattaa mutkistua ja siirtyä, tai sen loppuunsaattaminen ei ole enää tarkoituksenmukaista. Tällöin jakautumista ei ole järkevää viedä loppuun saakka, vaan kannattaa antaa jakautumismenettelyn raueta.

Jakautumista koskevaa kirjanpitosäännöstöä en ole opinnäytetyössäni käsitellyt kovinkaan laajasti. Kirjanpidollinen sääntely on huomattavasti epäselvempi kuin OYL:n ja EVL:n jakautumissäännökset. Selkeää jakautumisen kirjanpito-kohtelua määrittelevää kokonaisuutta ja yleisohjetta ei ole olemassa.

Koska selkeää säännöskokonaisuutta ei ole, niin uskoakseni sekä kokonaisu- kuin osittaisjakautuminenkin mielletään erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä liian vaikeaksi, aikaa vieväksi ja monimutkaiseksi toimenpiteeksi. Lisäksi näiden yritysten sisältä ei yleensä löydy riittävästi asiantuntemusta, joten joudutaan turvautumaan asiantuntija-apuun, jonka takia jakautumisesta saattaa aiheutua huomattavia ylimääräisiä kustannuksia.

Yhtenä ongelmana osittaisjakautumisen toteuttamisessa oli jakautuvan yrityksen liiketoimintakokonaisuuden määritelmä. Tämän voidaan katsoa johtuvan liiketoimintakokonaisuuden käsitteen laaja-alaisuudesta ja monitulkintaisuudesta. EVL edellyttää liiketoimintakokonaisuudelta ominaisuuksia, jotka voivat käytännön osittaisjakautumisessa olla vaikeasti täytettävissä.

Nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, että yritys onnistuu osittaisjakautumisen toteuttamisessa valitsemalla selkeän liiketoimintakokonaisuuden, jossa sekä siirtyvät varat että velat ovat tasapainossa, ja kyseisellä liiketoimintakokonaisuudella on sekä taloudellinen että toiminnallinen itsenäisyys - kyseisen liiketoimintakokonaisuuden on kyettävä heti jakautumisen jälkeen omavaraiseen liiketoimintaan ilman ulkopuolista avustusta. Liiketoimintakokonaisuus on siirrettävä vastaanottavaan yhtiöön *sellaisenaan*, eli liiketoimintakokonaisuuden mukana siirtyvät kaikki aineelliset ja aineettomat tuotannon osatekijät, joiden avulla tuotantoa pystytään jatkamaan. Tällaisen liiketoimintakokonaisuuden hahmottaminen ja määrittely oli haasteellinen tehtävä.

Uskon, että osittaisjakautumisen suosio tulee tulevina vuosina kasvamaan osana yritysjärjestelyjä. Osittaisjakautuminen tarjoaa oikein ajoitettuna, huolella ja oikein suoritettuna loistavat lähtökohdat toteuttaa uudenlaista yrityspoliittikkaa ilman veroseuraamuksia. Tällä hetkellä osittaisjakautumista harjoittavat lähinnä suuret julkiset osakeyhtiöt, mutta jatkossa tiedon ja prosessin ymmär-

täminen lisääntyy, jolloin myös pienten ja keskisuurten yritysten on helpompaa osallistua osittaisjakautumisen prosessiin.

7 LOPPUSANAT

Osittaisjakautumisia ei vielä tähän mennessä ole kovinkaan paljon käytännössä toteutettu, koska osittaisjakautumisen määritelmä on hyväksytty uudistettuun osakeyhtiölakiin vasta vuoden 2006 syksyllä ja elinkeinoverolakiin vuoden 2007 alusta. Etenkin näistä seikoista johtuen valitsemani opinnäytetyö oli mielestäni erittäin haastava ja mielenkiintoinen. Sain runsaasti tietoa ja kokemusta niin elinkeinoverolaista kuin yritysverolaista. Toivon, että opinnäytetyöni eri osioita voidaan hyödyntää jatkossa yritysten kokonais- tai osittaisjakautumisprosessien toteutuksessa.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Blummé, N. 2008. Osakeyhtiön tilintarkastus. Helsinki: Talentum.

Hirsijärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Honkamäki, T. & Pennanen, M. 2010. Yritysjärjestelyjen Käsikirja - Kirjanpito, Verotus ja Yhtiöoikeus. 1. painos. Helsinki: WS Bookwell Oy.

Immonen, R. 2008. Yritysjärjestelyt. 4., uudistettu painos. Helsinki: Talentum. [viitattu 21.02.2011]

Kautto, M. 2007. Liiketoiminnan Osan Eriyttäminen Omaksi Yhtiöksi Case-yrityksessä. Opinnäytetyö: Laurea-Ammattikorkeakoulu.

Kellas, S., Janhunen, A., Keski-Pukkila, T., Soini, K. & Koila, T. 2010. Osakeyhtiölaki. 1. painos. Helsinki: KPMG Oy Ab.

Niskanen, M. 2010. Oikeusjärjestys osa II. 7., uudistettu painos; Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja, sarja C 54. Rovaniemi: WS Bookwell Oy.

Suojanen, K., Savolainen, M. & Sirainen, A. 2006. 4., uudistettu painos. Opi Yhtiöoikeutta Lisää. Helsinki: KS-Kustannus Oy.

Villa, S. 2006. Henkilöyhtiöt Ja Osakeyhtiö. 3., uudistettu painos. Helsinki: Talentum.

Ylimäki, H. 2007. Osakeyhtiön Sulautuminen Ja Jakautuminen Verotuksessa. Opinnäytetyö: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Suulliset lähteet:

Haapsaari, J. Henkilökohtainen tiedonanto 20.4.2011. JM-Inno Oy. Kouvola.

Elektroniset lähteet:

HE 247/2006. Hallituksen esitys eduskunnalle eräitä yritysjärjestelyjä koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön. Saatavissa:

<http://edilex.fi/virallistieto/he/20060247?archive=1>. (EDILEX)

HE 109/2005 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050109>. (FINLEX)

HE 89/1996 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960089>. (FINLEX)

HE 177/1995 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1995/19950177>. (FINLEX)

JM-Inno Oy. Saatavissa: <http://www.jm-inno.fi/index2.html>. [viitattu 03.10.2010]

KHO 2008:74. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisu. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2008/200802482>. (FINLEX)

KHO 2008:73. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisu. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2008/200802481>. (FINLEX)

KVL 185/1997. Keskusverolautakunnan ratkaisu. Saatavissa:

<http://www.edilex.fi/oikeuskaytanta/kvl/19970185?archive=1>. (EDILEX)

KVL 346/1996. Keskusverolautakunnan ratkaisu. Saatavissa:

<http://www.edilex.fi/oikeuskaytanta/kvl/19960346?archive=1>. (EDILEX)

KVL 101/1996. Keskusverolautakunnan ratkaisu. Saatavissa:

<http://www.edilex.fi/oikeuskaytanta/kvl/19960101?archive=1>. (EDILEX)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhön liittyvää ohjeistoa. Saatavissa: <http://>

www.kyamk.fi/Opiskelu/Opintotietoa/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6ohjeita. [viitattu 11.4.2011]

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ohjeet julkaisun kirjoittajille. Saatavissa:

<http://www.kyamk.fi/Palvelut/Kirjasto->

[%20ja%20tietopalvelut/Julkaisutoiminta/Ohjeet%20julkaisun%20kirjoittajille](http://www.kyamk.fi/Palvelut/Kirjasto-%20ja%20tietopalvelut/Julkaisutoiminta/Ohjeet%20julkaisun%20kirjoittajille). [viitattu 11.4.2011]

Laakso, Lukander & Ruohola Oy Asianajotoimisto. Osakeyhtiön osittaisjakautuminen. Kuva 1. Saatavissa:

<http://www.llr.fi/index.php?page=497c4065e586bbca27a34d8b3b9f3d8>. [viitattu 11.3.2011]

Laki elinkeinotulon verotuksesta 24.06.1968/360. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360?search\[type\]=pika&search\[pika\]=Laki%20elinkeinotulon%20verotuksesta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360?search[type]=pika&search[pika]=Laki%20elinkeinotulon%20verotuksesta). [viitattu 1.8.2010]

Neuvoston direktiivi 90/434/ETY. Saatavissa: [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:052:0028:02_DIR_1990_434_28:FI:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:052:0028:02_DIR_1990_434_28:FI:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:052:0028:02_DIR_1990_434_28:FI:HTML). (EUR-Lex)

Osakeyhtiölaki 21.07.2006/624.

Patentti- ja rekisterihallitus. Saatavissa:

<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutokset/jakautuminen.html#lvaihe>. [viitattu 3.2.2011]

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Yleinen suomalainen asiasanasto. Saatavissa:

<http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/index.html>. Hakusana: Yritysjärjestelyt. [viitattu 9.4.2011]

JM-Inno Oy:n Jakautumissuunnitelma

1. Jakautuminen

JM-inno Oy (jäljempänä ”Jakautuva Yhtiö”) jakautuu siten, että osa sen varoista ja veloista siirtyy selvitysmenettelyittä yhdelle uudelle perustettavalle yhtiölle, (jäljempänä ”Vastaanottava Yhtiö”) (molemmat edellä mainitut yhdessä jäljempänä ”Jakautumiseen Osallistuvat Yhtiöt”). Jakautumisessa noudatetaan osakeyhtiölain 624/2006, (jäljempänä ”OYL” 17. luvun säännöksiä). Jakautuminen on ”OYL” 17:2.1:ssä tarkoitettu osittaisjakautuminen.

Jakautuvan yhtiön varojen ja velkojen siirtymisestä Vastaanottavalle yhtiölle sekä muista jakautumisessa noudatettavista periaatteista ja menettelytavoista määrätään tässä jakautumissuunnitelmassa ja sen numeroiduissa liitteissä, jotka muodostavat erottamattoman osan jakautumissuunnitelmaa.

2. Tiedot jakautumiseen osallistuvista yhtiöistä

Jakautuva Yhtiö

Toiminimi: JM-Inno Oy Osoite: Korjalankatu 20 45130 Kouvola

Y-tunnus: 1947440-9 Kotipaikka: Elimäki

Vastaanottava Yhtiö

Toiminimi: Aatrax Oy Osoite: Korjalankatu 20 45130 Kouvola

Y-tunnus: 2027222-2 Kotipaikka: Kouvola

3. Selvitys jakautumisen syistä

Jakautuminen toteutetaan tavoitteena keventää yhtiön tasetta kiinteistö- ja sijoitusvarallisuudesta. Lisäksi osittaisjakautumisella siirretään osa liiketoiminnasta Vastaanottavaan Yhtiöön, jolloin muodostuu uusi, nykyistä toimivampi liiketoimintakokonaisuus. Osittaisjakautumisen tavoitteena on lisäksi valmistella Jakautuva Yhtiö mahdollista toteutuvaa yrityskauppaa tai sukupuolenvaihdosta varten. Lisäksi osittaisjakautumisella on tarkoitus suojautua tulevia yritystoiminnan riskejä vastaan, esimerkiksi mahdollista konkurssia tai liiketoimintatappiota vastaan.

4. Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden yhtiöjärjestykset

Jakautuvan yhtiön yhtiöjärjestyksestä muutetaan jakautumisen yhteydessä niin että aputoiminimistä toinen siirretään Vastaanottavan yhtiön käyttöön.

5. Jakautumisvastike

Jakautumisvastiketta ei anneta, koska omistus pohja ja osakeomistus ovat samat Jakautuvassa ja Vastaanottavassa yhtiössä.

6. Optio oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet

Jakautuva yhtiö ei ole antanut OYL 17:2.2 §:n 7 kohdassa tarkoitettuja optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia.

7. Selvitys Jakautuvan Yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta

Jakautuvan yhtiön varat ovat 689 690,65 €, velat 689 690,65 € ja omapääoma 40.000 €. Tilikauden voitto on 28 024,77 € Jakautuvan Yhtiön tilinpäätöksen

31.12.2010 mukaan. Tarkempi erittely Jakautuvan Yhtiön taseesta käyttäen tilinpäätöksen 31.12.2010 arvoja on esitetty liitteessä 1.

Varat on arvostettu kirjanpitoarvoon ja niiden arvostamisessa on noudatettu kirjanpitolain (1339/1997) säännöksiä ja hyvän kirjanpitotavan periaatteita. Varat on arvostettu varovaisuuden periaatetta noudattaen enintään varojen todennäköiseen luovutushintaan.

8. Ehdotus varojen ja velkojen jakautumiseksi ja jakautumisen vaikutus Jakautuvan ja Vastaanottavan Yhtiön taseeseen

Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyvät Jakautuvan Yhtiön omistamat kiinteistöt sekä Jakautuvan Yhtiön käytössä oleva aputoiminimi.

Vastaanottavalle yhtiölle siirtyvät Jakautuvan Yhtiön velat ja vastuut, jotka liittyvät Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyviin varoihin.

Jakautuvalle Yhtiölle jäävät kaikki muut kuin Vastaanottavalle Yhtiölle siirtyvät Jakautuvan Yhtiön varat ja velat mukaan lukien varoihin ja velkoihin liittyvät sopimukset, oikeudet, velvollisuudet, sitoumukset ja vastuut.

Mikäli Jakautuvan Yhtiön omaisuutta myydään tai varojen sijaan muuten tulee muita varoja ennen jakautumisen voimaantuloa, omaisuuden myynnistä saadut tulot tai varojen sijaan tulleet varat siirtyvät Vastaanottavalle Yhtiölle tai jäävät Jakautuvalle Yhtiölle sen mukaisesti, kummalle yhtiölle myyty omaisuus tai alkuperäiset varat olisivat tämän jakautumissuunnitelman mukaisesti siirtyneet.

Jakautumissuunnitelman liitteessä 1 on laskelma Jakautuvan Yhtiön taseen jakautumisesta Jakautumiseen osallistuville Yhtiöille sekä jakautumisen suunnitelluista vaikutuksista Vastaanottavan Yhtiön taseeseen. Laskelma perustuu jakautuvan yhtiön tilinpäätökseen 31.12.2010.

9. Jakautumiseen sovellettavat kirjanpidolliset menetelmät

Vastaanottava Yhtiö kirjaa jakautumisessa siirtyvät varat ja velat kirjanpidollista jatkuvuutta noudattaen eli kirjanpitoarvosta.

10. Omaan pääomaan tai osakkeisiin vaikuttavat päätökset

Jakautumiseen Osallistuvilla Yhtiöillä on oikeus päättää jakautumissuunnitelman allekirjoittamisen ja jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröimisen välisenä aikana myös muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan liittyvistä järjestelyistä, jotka vaikuttavat yhtiöihin, niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään.

11. Selvitys pääomalainoista

Jakautuvalla yhtiöllä ei jakautumissuunnitelman allekirjoitushetkellä ole OYL 17:3.2. §:n 12 kohdassa tarkoitettuja pääomalainoja.

12. Omistussuhteet

Jakautuvan Yhtiön omistussuhteisiin ja osakkeiden omistuksiin ei tapahdu jakautumisessa muutosta, Jakautuva Yhtiö ei siirrä omistamiaan osakkeita Vastaanottavalle Yhtiölle.

Vastaanottavan Yhtiön omistussuhteet ja osakkeiden omistus on sama kuin Jakautuvassa Yhtiössä.

13. Yrityskiinnitykset

Jakautumiseen Osallistuvilla Yhtiöillä ei ole omaisuuksiin kohdistuvia yrityskiinnityksilain (634/1984) ja OYL 17:3.2 §:n 14. kohdassa tarkoitettuja yrityskiinnityksiä.

14. Ehdotus jakautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajan- kohdasta

Jakautuminen tulee voimaan sinä päivänä, jona jakautumisen täytäntöönpano merkitään kaupparekisteriin. Jakautumisen täytäntöönpanon suunniteltu ajankohta on 1.5.2011, mutta jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiajankohdaksi voidaan pyytää myös aikaisempaa tai myöhempää ajankohtaa.

Jakautuvan Yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä ilman erillisiä luovutustoimia vastaanottavalle yhtiölle jakautumissuunnitelman mukaisesti, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity.

15. Valtuutus

Kaupparekisterilomakkeella ilmoitettu asiamies valtuutetaan tekemään rekisteriviranomaisten mahdollisesti edellyttämät tekniset korjaukset kaupparekisterilomakkeeseen, jakautumissuunnitelmaan ja sen liitteisiin.

16. Jakautumissuunnitelman kappaleet

Tämä jakautumissuunnitelma on laadittu ja allekirjoitettu kolmena (3) samanaikaisena kappaleena, yksi kullekin Jakautumiseen Osallistuvalla Yhtiöllä ja yksi (1) rekisteriviranomaiselle.

JM-Inno Oy

Y-tunnus 1947440-9

31.1.2010

TASE

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet 14001,75

Aineelliset hyödykkeet 130 909,04

Sijoitukset 445 574,59

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus 63 071,14

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset lyhytaikaiset 34 809,29

Muut lyhytaikaiset saamiset 219,84 35 029,13

Rahat ja pankkisaamiset 1 105,00

689 690,65

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma 40 000,00

Ed. tilikauden voitto (tappio) - 78 968,44

Tilikauden voitto (tappio) 28 024,77

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta	364 461,10	364 461,10
----------------------------	------------	------------

Lyhytaikainen

Ostovelat	23 318,01	
-----------	-----------	--

Lainat rahoituslaitoksilta	93 732,33	
----------------------------	-----------	--

Muut lyhytaikaiset velat	219 122,88	<u>336 173,22</u>
--------------------------	------------	-------------------

		689 690,65
--	--	------------

=====